

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA.

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, másfél iven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfizet-
ések és hirdetési díjak küldendők. ::

SZLEZÁK LÁSZLÓ

Bur villamos vasut-
órház megállóhely.

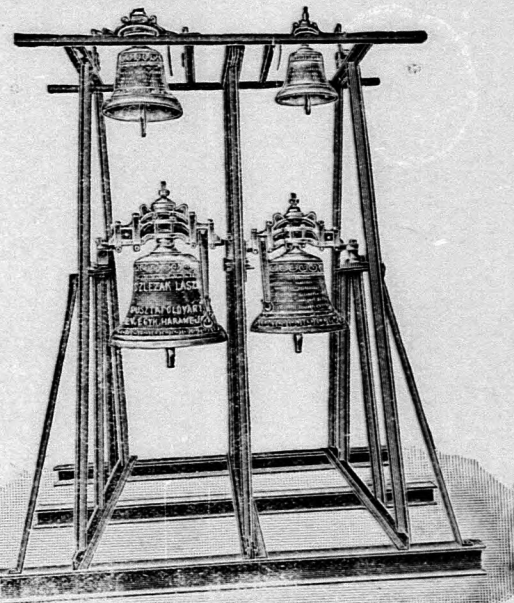
1900. évi párisi világ-
kiállításon kitüntetve.

Budapest, VI., Frangepán-u.
77. szám. (Saját házában)

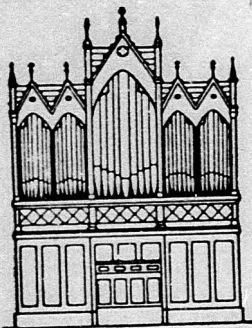
Ajánlja legjobban berendezett harangöntődjét a nemes egyházak részére. Harangokat bármily nagyságban ujonnan önt, régi, repedt, vagy nem összhangzó harangokat a legmagasabb árban átveszi és átönti a legszebb zenizetten, a legfinomabb harangérből, tiszta csengő hanggal. Minden harang hangja előre határozatik meg. — Különösen ajánlja a legjobbnak bizonyult és a legkönnyebben kezelhető harangfelszereléseit, amelyek a torony falait nem rázzák, akár kovácsolt-, akár öntöttvas szerkezettel. A legújabban öntöttem a mattyi, a szentesi ref. öregtemplom harangjait; átszereltem és vasállványokra helyeztem a karai, sussai, szendrei, tiszadadai, zádorbázai, orosházai, apáthegyaljai, szelistei stb. egyházak harangjait, jelenleg öntöm a törökszentmiklosi ref. egyház 4 harangját kb. 3400 kg., a klenóci ev. egyház nagyharangját 2400 kg., az olaszliszkai egyházét 600 kg. súlyban.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál és kívánatra a helyszínére saját költségen utazik.
Számos egyházi elismerés! Telefonszám: 174—16.

harang-ércöntőde, harangfelszerelés
és haranglábgyár

Ezen harangok 1913-ban a pusztaföldvári evang. egyház részére készültek, méltóságos Balla Mihály miniszteri tanácsos úr rendelésére.

RIEGER OTTÓ

gőzüzemre berendezett és a kir. udvar orgonagyára. — Hazánk legnagyobb orgonájának, a király orgonájának (koronázási templom) alkotója.

BUDAPEST, X., Szigligeti-u. 29. * Császári és királyi udvari szállító. —

A bécsi, párisi, pécsi stb. kiállításon kitüntetve. Kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta legnyomású csőrendszerű (pneumatikus), tartós, nemes hangú orgonákat szállít.
40 év óta 2000-nél több orgonát szállított, közte a „KIRÁLY ORGONÁJÁT”, amely mű ezicó szerint hazánk legnagyobb orgonája. 80 változatú villanyerőre berendezve.

Orgona javításokat és hangolásokat a legmérsékeltetb árban teljesít.
Orgona jókarban tartását elvállalja. Katalógussal, tervezetekkel és rajzokkal kívánatra díjmentesen szolgál.

RIEGER orgonagyára 40 évi fennállás óta 2000 orgonát szállított.

Löfkovits Arthur

— orás, ékszerész üzlete Debrecen, Piac-u. —

Egyházi készletek, keresztelő edények, urasztali poharak, tányérok, kannák alkalmi ajándékok
nagy raktára.

A református egyházak szállítója.

Háborús ujdonságok!

„JÖJJÖN EL A TE ORSZÁGOD“.

Egyházi beszédek a világ háboru idejéből.

Irta: JÁNOSI ZOLTÁN.

Ára füzve 3 korona. Vásznonkötésben 5
↔ ↔ korona. — Portóra 20 fillér. ↔ ↔

ISTEN IGÉJE A HÁBORÚBAN.

Templomi beszédek néhány imádsággal. Irta: Fülöp József.
Ára 3 kor. 50 fill. Portó 20 fillér.

TÁBORI ÉNEKESKÖNYV

református katonafiaink részére.

Összeállította: URAYS ÁNDOR.

Ára 36 fillér, 10 darab megrendelésnél 32 fillér, 100 darab megrendelésnél 27 fillér.

ISTEN A MI ERŐSSÉGÜNK.

Egyházi beszédek a nagy háború idejéből. Irta: Bokross Elek. Ára 1 korona. Portó 10 fillér.

Háborús idők imádságos könyve.

Irta: Szolnoky Gerzson.

IV-ik kiadás. Ára vászonkötésben 1 kor.
10 darab megrendelésnél 90 fillér.
100 darab megrendelésnél 75 fillér.

Kaphatók:

HEGEDÜS ÉS SÁNDOR

protestáns irod. könyvkiadóhivatalában DEBRECEN.

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,
ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként **egyszer**, szombaton, másfél iven.
Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.
Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,
ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
tések és hirdetési díjak küldendők. ::

Imádság.

— A haretéren elesett **dr. U. Szabó Gyula**, debreceni tanár holtteste fölött, kit Debrecenbe hazaszállítottak s a hősök temetőjében helyeztek végső nyugalomra. — Írta és elmondta 1915 november 28.: **S. Szabó József**.

Mindenható, nagy Isten, Úr ég és föld felett. „ki egy szavaddal hívtal létre mindent s pillantásodtól függ ismét a vég” (Madách); kinek hatalmad van támasztani zúgó szélvész és pusztító vihart, világrengetést és gyilkos háborút, téged keresünk e gyászravatal mellett, melynek lakóját a szélvész messze sodorta, vihar megtépte s a földet rázó, rémes háború idegen földön, ifjan sírba fekteté. Elment tőlünk mosolygva, délegeten „hittel, reménnyel gazdagon” (Arany), viruló színben, vidám kedvvel, dús kincsekkel lelkében, szíve rejtekén, a boldogságról álmódózva, egy szép jövőnek minden zálogával. — és visszajött hallgatva, hidegen, véres tagokkal, összetörve, sötét koporsó gyászölébe rejtve. Mint a Libanon büszke cédrusa, úgy magaslott ki társai között; öröm volt nézni és gondolni rá; hosszú élet sok hasznát láttuk benne, értékét messzeterjedő időknél, — és visszakaptuk letört életfáját, kihült hamvait, porladásnak indult tetemét.

Uram! Az a földi sors, melyet idvezült társunknak juttattál, fájdalmas és megdöbbentő. Mutatja, hogy „mi csak tegnapiak vagyunk és a mi napjaink csak árnyék e földön”. (Jób 8. 9.). Ítéleted kemény ostorát hirtelen megsuhogtatod felettünk és százezreket döntesz a hideg sírba éltük virágzó szakában, a hajnal boldog pirkadásakor. Hol az egyén célja, hol rendeltetése? De fájdalmas és megdöbbentő az a borzalmas világháború is, mely ifjú társunk életét kioltá. „Nemzeteket növelsz fel, mindenható! azután elveszíted őket, nemzeteket terjesztesz messzire, azután semmivé teszed őket.” (Jób 12. 23.). Hol a népek hivatása, hol létezésük oka és célja? A te

teremtésed, a te világkormányzásod örök titkai ezek, melyek hét pecsétet zárral vannak a mi véges elménk előtt elrejtve. Mi „csak homályt találunk előttünk és mélységet.” Mienk csak a fájdalom és reménység, a türelem és megnyugvás.

Nem panaszkodunk, nem zúgolódunk azért ellened mi Atyánk! e mellett a sötét koporsó mellett sem, mert kisebbek vagyunk, hogysen bölcseségedben kételkedhetnénk. Sőt lelkünk megtelik világossággal és szívünkben fölemelő, magasztos érzések fakadnak. Hiszen a mi kedves halottunkat például állítottad előnkbe hon-szeretetben, harci vitészségben, besugározta nevét, homlokát örökké fénylő dicsőséggel, körül-övezted soha el nem hervadó babérkoszorúval. A fájdalom megszentelődik itt, felséges ünnep áhítata száll ránk, eltölti szívünket, el e koporsót, el a hősökkel gazdag, néma temetőt, hová társunk porrészeit letesszük; könnyeinket elmorzsoljuk, fejünket ünneplő myrtusszal borítjuk s föltekintve rád, édes Istenünk! óhajtunk, remélünk, hiszünk, imádkozunk. (Arany.)

Imádkozunk hazánkért, a nagy, szabad, dicső magyar hazáért, melyért áldozta idvezültünk hő-sies küzdelemben életét. Uram! míg ily fiatal rendsz nemzetünknek, ily hősokeket ezredéves hazánknek, nem győzhet rajta ármány és gonoszság, nem a zsarnoknak vad, özön hada, nem, mégha a pokol támadna is rá. Mindenható! teremts ily hősokeket, véd meg s tedd nagyvá és erőssé szent hazánkat!

Imádkozunk hősünkért, szívünk szerette, drága társunkért, kinek végsorsa, osztályrésze: dicső halál és tündöklő erény. Fájdalmunk föl-sajg még a seb alól, melyet elestével rajtunk ütött: látjuk az ürt, amelyet itt hagyott; érez-zük azt a veszteséget, mellyel reményünkben csalatkozánk s mely a tudományt és az iskolát egy ifjú, gazdag élettől fosztotta meg. De a múltó

érzéseken és vonatkozásokon felül örök fényben áll előttünk s majdan az utókor előtt az ő hős alakja, a véres áldozat, mit érettünk, honáért s az igazságért hozott. Tragédiáról írt ő életében, hazánk egy nagy fiának. (Csak Máté) bús tragikumáról. — s ím az ő sorsa is tragédia: szomorú múlás, fájdalmas bukás. De a tragikus hősnek hírneve, sugárzó glóriája rajta lesz örökre. Temetője lesz az egész világ, nemcsak a honi föld, hová letesszük s hová visszahozták szerettei. Mert a hősök dicsősége világra szól és messze elragyog (Thukydides). Hatalmas Isten, fent is, az egekben jutalmazd meg és koronázd meg őt!

Imádkozunk a megboldogult itt hagyott kedveseiért: a szülőkért, testvérért, rokonokért, barátokért, kartársakért. Gyászunk nagy és keserves, de a legdicsőbb gyász, mi e földön halandót érhet. Uram! te a fájdalmak tengerének mélyére vetted, de föl is emelted, megaláztad, de föl is magasztaltad őket, amikor idvezült társunk rövid életével boldogságot, halálával dicsőséget árasztottál rájuk. Óh az ő nehéz bánatukat könnyítsd meg s enyhítsd szelíd és szép emlékezteté!

Imádkozunk az ifjúságért, a mi hős társunk tanítványaiért, akik eljöttek tőle végső bú-

csút venni, itt állanak elszorult szívvel, könnyező szemekkel. Tisztelték, mert nagyok, nemcsak látták, szerették, mert meleg szívét érezték. Tanítása szép örökségük, dicső példája lelkesíti őket. Nagy Isten! tedd méltókká ezeket korán eltűnt kedves, jó tanárukhöz; szavai, tettei ragyogjanak tündöklő csillagképen ő előttük, hogy ők is készek legyenek mindenkor hasznosan élni és ha úgy kell, dicsőn meghalni a hazáért. Amen.

Mi Atyánk stb.

Búcsú.

Amikor elmentél
Harcba, háborúba,
Nem gondoltunk akkor
A végső búcsúra.
Reménykedve mondtuk: visszavárunk,
Isten veled kedves, ifjú társunk!

Visszajöttél, vissza
Néma koporsóba,
Vidám ajakad már
Nem nyílik több szóra.
Meg kell tőled itt e földön válnunk,
Isten veled kedves, ifjú társunk!

De csak tested fedi
A bús sír göröngye,

TÁRCA.

Sohasem volt annyi, mint most . . .

*Aki nem tud és nem szokott imádkozva kérni,
Tanuljon meg mostan a jó Istennel beszélni.
Emelje fel szemeit a magasságos égre
És az áldást szent hazánkra esedezve kérje.*

*Százezrével vérzenek el fiaink a harcban.
Mindenfelé sok árva és kesergő özvegy van.
Tanuljon meg most mindenki buzgón imádkozni
És vérző sebeinkre gyógybalzsamot kérni.*

*Sok a bölcs és tudós ember, sok a gazdag és dús,
De még több az elmaradott és még több a koldús.
Hiába most a tudomány, a nagy vagyon és kincs,
Vigasztalás, gyógyír, balzsam bizony egyikben sincs.*

*Összetört szív, égető seb, meghiusult remény
Sohasem volt annyi, mint most hazánk bús kebelén.
Széjjeltrombolt, meleg fészkek, elűzött családok,
Ki adhatja vissza néktek bekés boldogságtok? . . .*

*A hű férjek munkás kezét mi fogja pótolni?
A sok árvát szánó szívvel ki fogja etetni?
Csendes otthont ki épít fel a régi helyére?
És a csonka, béna hősnek lesz-e segítője?*

*Aki nem tud és nem szokott imádkozva kérni,
Tanuljon meg mostan a jó Istennel beszélni.
Kérve-kérje este-reggel a nagy Istent arra,
Hogy küldje le százszorosan áldását a honra.*

*Akinek a teste ép és gondolni tud rája,
Gondoljon a sok szenvedő tengernyi bajára.
Emelje föl kéro szavát, imádkozzék érte,
Hogy az őszi hervadásból viruljon már béke!*

Keresztyén.

Feleliünk meg rája!

*Siralom völgye lett a mi szép hazánkból.
Isten így akarta ??? . . .
Temető az ország hegye, völgye, síkja.
Elhull a nemzetnek
Dísze és virága.*

Lelkileg nem válunk
Tőled el örökre.
Jobb hazában újra feltalálunk,
Isten veled kedves, ifjú társunk! Amen.

A hittanhallgatókról.

Mindenfelől felhangzik a panasz belhivatalnokaink ajakán s anélkül, hogy szociálistákká lettünk volna, a jó Csizmadia Lajossal mi is elmondhatjuk: „nincsen kenyér, nincsen tűzifa”.

Még papnak lenni sem valami kívánatos dolog ez időszertől nálunk (most is két lelkészt mozdítottak el csak a tiszáninneni kerületben); hát még káplánnak, egyházi audiátnak és még inkább hittanhallgatónak?

Lelkészválasztási törvényünk és gyakorlatunk megfontja a legjobb gyülekezetet is és a biztos kikötőhöz jutás vágya megejtí a legjamborabb jelöltet is.

Az egyházakhoz jutott lelkészek nyomorral küzdenek, fegyelmivel kelnek, fekszenek; az egyházi felsőségek és az őrtállók meg velök elégedetlenek.

Az ifjú nemzedékre pedig viszont ők, közvetlen főnökeik panaszkodnak és túlkövetelőzést, munkától való huzódózást és megszubplántálást emlegetnek.

Kint és bent egyformán baj van. A hívekkel sem, magunkkal sem, de a lelkünkkel és keresztyénségünkkel

Nem volt ily vérontás soha még e földön.

Hol van az irgalom?

Egykor a Megváltó — óh — miért szenvedett?

Az ő vére rajtunk

S a mi fiainkon!

Még a harangból is ágyút öntenek már:

Győzelem vagy halál!

Amaz igaz bíró az ítélet napján

Megöcsáthatatlan

Bűnben majd kit talál?!?...

Keresztyén nemzetek törnek egymás ellen.

Egynek sem kell béke.

Milliók vesznek el a harcok hevében...

Majd a másvilágon

Kik szenvednek érte?!?...

Keresztyén.

sem vagyunk rendben. Az általános egyházi közérzet se jó. Mindenki szenved: a világfelfordulás idején mégis személyes huzavonákkal töltjük az időt.

Egyik ifjú dalia és nem analfabéta theologus kollégám engem is személyes térre óhajtana irányítani; tekintettel arra a kevés időre, mely még a szerkesztőség címén rendelkezésemre áll e sok bajok között, amiket szívemből keserülök, annak az eszmének megfelelőleg, mely lelkemet eltölti, búcsúzóul az ifjú nemzedék, a hittanhallgatók sorsával, elhagyatott helyzetével kívánok foglalkozni.

Nem új kérdés, régi baj. Az Orle. választmányi és előkészítő értekezletein, közgyűlésein sokszor felkerült ennek és a lelkészképzésnek kérdése. Az előadói javaslat, amelyet én fogalmaztam, azt követelte, hogy a *lelkészi pályára lépő ifjakat jól meg kell válogatni és a legnagyobb gonddal az egyház költségén kell felnevelni*. Szó volt arról is, hogy a mi hittanhallgatóink a kath. szemináristák módjára már a VI-ik gimn. osztálytöfelvétessenek, sőt arról is, hogy egyházunk a mostani tömegnevelés és iskoláztatási mód helyébe a tehetségek felkeresését és nevelését tűzze ki célul.

Tehetségek nevelése! ez volna ránk nézve a kívánatos dolog. Ha minden szüle, minden tanító azt vigyázná, hogy melyik gyermek mire válik? melyik gyermeknél miben nyilvánul nagyobb képesség és rátermetség s hogyan kell azt a tanítás által tökéletesíteni?

Nagyon ránk férne, ha a magyarság számát a tehetségek termelésével meghatározhatnánk, ha a képességeket mindenütt jobban érvényesíthetnénk.

Rátermette örökre, hivatott tehetségekre volna a magyar ref. egyháznak és a lelkészi karnak is szüksége. A kiegyezésig s még inkább a Baross zónarendszerének megvalósulásáig, a telefon, a fonográf, a villamos világítás koráig, kielégítette az érdekeket a régi pátriárkális nevelési mód és lelkészi gondozás. Azóta sokkal összetettebb életet él a nép, erősen előtérbe lépett a város és a közlekedési eszközök esodás hozzáférhetősége folytán igazi internacionális viszonyok hatása alá kerültünk.

Most már csak úgy állhatunk meg a nagy versenyben, úgy elégíthetjük ki egyházunk részéről is a szolgálatokhoz fűződő igényeket, ha a lelkészképzés színvonalát mi is feljebb emeljük, ha az egyház szolgálatára kész, hitbuzgó, lelkes, tehetséges, képzett nemzedéket állítunk a munkába.

A tehetségek kiválasztását, a nevelés és tanítás ingyenessé tételét már előbb hangsúlyoztam. Most még annyit adok hozzá, hogy a testi-lelki nevelés tökéletessé tételére a régi kaszárnya rendszerű internátusokat is mindenütt átalakítandónak tartom olyanformán, mint ahogy az Budapesten és részben nálunk Debrecenben is már részben meg is történt, de még ennél is tovább menőleg, hogy az ifjúság továbbképzésére az internátus

*

közhelyiségekkel, torneteremmel, fürdőkkel, műhelyekkel, közös nagy társalgó teremmel, ifjúsági egyesületek helyiségeivel is kibővíttessék. — A tantervet is újat sürgetek. Ez a mostani nem felel meg a célnak. Nem hiába akart Szabó Aladár változtatni rajta. A mostani tanterv a filológizálást veszi alapul; nagyon eklektikus az elméleti és gyakorlati képzés követelményeit összehozó. Az órák száma túlsok, a rendszer nyugós, túlterhelő és ennek dacára a magasabb képzést mégis akadályozza. — Ifjaink vagy nagyon sokat tanulnak könyv nélkül és nagyon keveset mélyedhetnek tanulmányaikban, vagy semmit se tanulnak. Az is baj, hogy rendszerint csak maximákat, végleges eredményeket kapnak a lediktált, a régi medullákat helyettesítő studiumokban és annak a módszerébe, hogy jut el a kutató is az eredményekre, nincs lehetőség őket bevezetni.

Szükséges volna először az elméleti tudományos képzést elkülöníteni a gyakorlati, az egyház speciális céljaira szükséges képzéstől, úgy, ahogy azt a kolozsváriak is ajánlották. Azután meg kellene teremteni a lehetőséget, hogy bizonyos főtárgyak hallgatása mellett valaki köteles óráit bizonyos szakok keretén belül úgy állíthassa össze, hogy egyetemi, illetve akadémiai S feléven által hajlama szerint exegetának, történésznek, dogmatikusnak, szóval szaktudósnak is kiképezhesse magát.

Ezután jönne a szemináriumi, teljesen gyakorlati képzés, tapasztalt, az életet és az egyházi kormányzatot ismert, nagyhírű s a gyakorlati lelkészet terén kitűnt, érdemes lelkészek vezetése alatt. Ez történik Debrecenben, ahol a püspökladányi volt lelkész, a kerület főjegyzőjének vezetése alatt két friss tudású ifjú erő — az angol fellowship más alakban — foglalkozik a lelkészjelöltek továbbképzésével. Ezt a példát kellene utánogni máshol is, de mégis azzal a megigazítással, hogy a szemináriumi évek ne parallel, hanem az elméleti képzés bevégzése után folyjanak, illetve kezdődjenek.

Sok javulást várhatunk a lelkészképzés ilyen berendezésétől és okos reformjától, de még többet attól

a szeretetteljes gondtól, amelyet most hittanhallgatóink nagyobbnyira teljesen nélkülözni kénytelenek.

A pályára léptek, nem hívta őket senki; a pályán haladnak, nem törődik velük alapjában senki; elvégzik a pályát és megválasztják őket pénzért, házasságért, világi esetlegességekért, de csak legritkábban az evangélium iránti buzgó szerelmükért. Mint a kolduló barátokat, arra kényszerítjük őket, hogy folyvást alamizsnát, alapítványokat, jótéteményeket kérjenek; szegénységi bizonyítványokkal, pártfogó kereséssel manipuláljanak; ne belső értékükre, hanem külső előnyökre támaszkodjanak és ilyeneket keressenek. És ezt meg is tanulják.

Ha sokan elégedetlenek vagyunk velük, ha kevésbé szolgálatkésznek találjuk őket: magunkra és lelkésznevelési rendszerünkre vessünk és azon igyekezzünk változtatni. Az ifjúság a legnagyobb érték: az egyénre is, de főleg a közre, a nemzetre, az egyházra. Mi ezt az ifjúságot meglehetősen magára hagytuk és rosszul értékeltük. A tehetségekkel, a hivatottsággal meg egyáltalán nem törődünk. Legyen ezután másképpen: *válasszuk hittanhallgató ifjainkat a legképzettebb és legalkalmasabb tehetségek közül; neveljük őket féltő gonddal a legjobb tanterv alapján s a legcélszerűbb internátusokban és ne szűnjünk meg róluk a legnagyobb szeretettel gondoskodni, míg csak eklézsiát is nem nyernek.*

Dr. Ferenczy Gyula.

A magyar egyházi birtokok Amerikában.

Ez alatt a cím alatt néhány évvel ezelőtt írtam egy cikket s abban fejtettem ki először azt, hogy Amerikában annak az egyházi munkának, amelyet a magyar reformátusok között az amerikai denominációk folytatnak: anyagi oldala is van és ez az anyagi oldal az az erős motívum, amely a segítő felekezeteknek az úgynevezett „keresztyén“ munkára a legfőbb okot szolgáltatja.

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

esász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

Ennek az évnek a folyamán abból az esetből ki-folyólag, hogy a Presbyterian Church of North-America egyik presbyterije elperelte tőlünk a newbrunswicki templomot: újra kifejezést adtam ennek a véleményem-nek. Ennek a kérdésnek a tanulmányozása közben álla-pítottam meg, hogy a magyar reformátusok egyházi birtokai megközelítő számadás szerint a következő érté-keket képviselik:

1. A Reformed Church in the U. S. egyháznál 280,000 dollár.

2. A Presbyterian churchnél 193,000 dollár.

Ha leszámítjuk a Reformed Church magyar egy-házainál a valószínű terhet és presbyterianusoknál levő birtok értékéhez hozzáadjuk a new-brunswicki templom értékét: akkor nyilvánvalóvá lesz, hogy a két idegen denominációnál levő magyar egyházi birtokok értéke már most is 400 ezer dollár értékű, vagyis a mi pénzünkben, a rendes korona érték szerint két millió korona.

Ez a szép értékű összeg mi reánk, magyar refor-mátusokra, minden valószínűség szerint örökre elveszett. Pedig annak a legnagyobb részét magyar munkás kezek rakták össze s magyar embereknek a verejték hullatása hullott azért a pénzért, amellyen ezt felépítették s amely-lyel az anyagi fejlődésnek az útját megalapozták.

Ezzel a reánk nézve elveszett hatalmas összeggel szemben mutattam ki azt, hogy a magyar református egyház amerikai működésének meg van a maga anyagi eredménye s az a pénz, amellyel a magyar református egyház az amerikai missziói munkát segélyezi, nem ki-dobott pénz, hanem a magyar református egyház ja-vára törő jövedelmező befektetés.

Kimutattam, hogy a keleti egyházmegyében a va-gyon 203 ezer dollár, a nyugatiban 266 ezer 557 dol-lár. Ha levonjuk a két egyházmegye adósságait, mint terhet: akkor is úgy áll a dolog, hogy a két egyház-megye vagyona 286 ezer 170 dollár, vagyis az előbbeni korona érték számítás szerint egy millió 430 ezer 850 korona. Ez tisztán magyar református egyházi birtok s

ennek az értéke épen úgy, mint a másik két denomi-náció magyar egyházainak a birtoka folytonosan nagyobb értékű lesz.

Igy szembe állítva a dolgot, tulajdonképen azt akartam elérni, hogy belássák ellenfeleink azt, hogy nem jó úton járnak, amikor idegen felekezeteknek gyűjtenek vagyont.

Mert az egyházi vagyont most már nem engedik el könnyen azok, akik azt hangoztatták, hogy testvér-szeretetből segítenek minket magyarokat. Azt akartam bebizonyítani, hogy csalódnak azok, akik azzal áltatják magukat és gyülekezeteiket, hogy az amerikai egyházak főhatóságai egyebet nem kívánnak, mint azt, hogy a magyar reformátusok itt az idegen hazában is marad-janak meg reformátusoknak.

Próbálja meg csak akármelyik gyülekezet, amint mi megpróbáltuk, eladni vagy áthozni hozzánk a birto-kát: majd megválnak, hogy az angolság nem azzal a célzattal adja-e az anyagi segélyeket a magyar templo-mok felépítésére és a lelkeszi állások feltartására, hogy a magáévá tegye az egyházi birtokokat.

Elakartam továbbá érni azt, hogy népünk itt, s egyházhatóságaink odahaza lássák be, hogy az amerikai magyar misszióknak meg van a maga jelentősége és meg van a maga anyagi haszna is.

Természetes, hogy a mi sajátságos viszonyaink között, ma még képtelenség volna beszélnünk arról, hogy egyházaink önfentartó munkát végezzenek: s mi-dőn az édes anya segélyét fogadjuk el, épen azt céloz-zuk, hogy egyházi munkálkodásunknak minden ered-ménye az édesanya javát, boldogulását mozdítsa elő.

Lehet, hogy a háború után elkövetkező visszaván-dorlás következtében egyik-másik egyház kénytelen lesz megszüntetni munkálkodását, mi fog történni? Az ide-gen denominációknál levő birtokok ott maradnak, ahol szereztettek, a mi birtokaink pedig pénzzé tétetvén, odahaza fogják szolgálni azokat a célokat, amelyeket itt is szolgáltak, a magyar református egyháznak a fej-lődését.

GEBAUER KÁROLY ÉS TÁRSA

ELSŐ DEBRECENI TEMETKEZÉSI INTÉZET. — (KOSSUTH-UTCA 2-IK SZÁM.)
Debrecen sz. kir. város legrégebbi temetkezési vállalata. Alapított 1868. évben.

Elvállal temetések rendezését Debrecenben, valamint az ország bármely részében, a leg-magasabb kivánalmaknak megfelelő kivitelben.

Kegyeletteljes pontossággal végez exhumálást, hulla szállítást minden országból vagy a harc-tér bármely részéből, előre megállapított leg-szolidabb árak mellett.

Állandó gyári raktár:

Minden kivitelű érc, fa, selyem, bársony, bronzirozott és fényezett koporsókból, dús választék művirág és érc koszorúkból.

Sürgőny cím: Gebauer temetkezési intézet Debrecen.

Telefon: nappal 103-ik szám, éjjel 60 szám.

Temetések megrendelése éjjel is elfogadtatik.

Ezeket itt Amerikában, úgy látszik, hogy sokan megértették és nem szóltak ellene. Később, hónapok múlva azonban Laky Zsigmond, aki eddig Filadelfiában kellemetlenkedett, egyszerre az általam szervezett bridgeporti hatalmas egyház lelkészévé választatván meg, bizonyára abban a gondolatban, hogy akinek az Isten hivatalát ad, észt is ad, egyszerre megszólalt e becses lapok hasábjain is. Örülök rajta, mert így alkalmat adott arra, hogy elmondhassam itt is röviden azokat, amiket itt a Református és a Magyar Hírmondóban elmondtam és felvilágosítsam Laky Zsigmondot afelől, amit ő úgy látszik nem tud, hogy a Reformed Church törvénykönyvében intézkedés van arra, hogy az egyházi birtokot a más felekezethez csatlakozni akaró egyházközség tagjai nem vihetik magukkal. Felvilágosítsam arról, hogy mihelyt az ő superintendensük tudomást szerezne arról, hogy a bridgeporti első egyház hozzánk akar jönni, azonnal elbocsátja az egész előljárást, amint ezt megtették South-chicagóban s inkább hagyják üresen azt a templomot, amelynek fundamentumát én úgy szerveztem meg, hogy végig koldultam érte Amerikát. Tessék csak jobban belenézni a charterbe és látni fogják, hogy mi van benne.

Én elismerem, soha nem tagadtam, hogy 13 évig állottam a Reformed Church in the U. S. szolgálatába; elismerem még azt is, hogy sokszor érdememen felül is megbeesültek s magyar ügyekben mindig kikérték véleményemet; de azt nem ismerem el, hogy mi a Presbyteriánus egyháztól kértünk volna segélyt. Ha kértünk volna: meg is adták volna. Nem kellett volna csak a kezünket kinyújtani érte, de ha elolvasta Laky Zsigmond az évkönyvnek a 39-ik oldalát, úgy azt is meg kellett volna írnia, hogy én már 1906-ban, amikor dr. Antal Géza kint járt, készen voltam arra, hogy beménejek Jeruzsálembe. De a közbe jött politikai viszonyok nem engedték azt, hogy véleményünket szabaóon nyilváníthassuk.

Hangsúlyoztam már igen sokszor, hogy én átmenem a damaskusi úton s azoknak, akik akár a régibb,

akár az újabb nemzedekből a céljainkat meg akarják érteni, ezt az utat kell megtenniök s akkor látják meg azt a világot, amely a helyes útra vezérel.

Azt, hogy ebbe a kérdésbe mindig kevernek személyeskedést is: csak sajnálni lehet, mert ezt a kérdést, az *amerikai magyar reformátusság egységesítésének kérdését* csak elvi magasságról lehet elbírálni és egykor Isten segítségével megfejteni.

Addig is azonban, míg ez megtörténik, szögezzük le szomorúan azt az igazságot, hogy azok az egyházi birtokok, amelyek az idegen felekezetek által segélyezett reformátusok által szereztek, nem magyar birtokok, hanem annak a felekezethez a birtokai, amely a lelkészfizetési kiegészítéshez hozzájárul vagy azt egészben fizeti. Minden évben sok, nagy összegű pénz vesz el így ránk nézve, azért más okokból is érdemes volna a kérdést minél előbb úgy oldani meg, hogy mi közünk is senki el ne vesszen!

Kalassay Sándor.

Egyházkerületi közgyűlés

Terjedelmes, az egyházi közélet minden mozzanatáról beszámoló jelentést olvasott fel Kiss Ferenc főjegyző püspök úrtól. Nagy figyelemmel hallgatta meg a püspöki jelentést a közgyűlés; az abban foglalt indítványokat, javaslatokat elfogadta s elrendelvén a jelentésnek a jegyzőkönyvben leendő közlését, köszönetét fejezte ki az önfeláldozásig menő főpásztori munkálkodásért, küzdelemért, melyet püspök urunk egyházunk s hazánk szolgálatában férfias energiával kifejtett. A gyönyörű jelentést terünk szűk volta miatt nem adhatjuk egész terjedelmében, kivonatos közlésével pedig nem akarjuk annak magas értékét érinteni.

Az egyházkerületi pénzügyi bizottság jegyzőkönyvének felolvasása után, az ott érintett kérdésekben a közgyűlés az alábbi határozatokat hozta.

A konvent a papnövendékek külföldi egyetemeken való tovább képezhetésére ösztöndíjak létesítését sür

TÓTH GYULA vaskereskedése

DEBRECEN, a Városháza sarkán.

„PREMIER“ és „METEOR“ tartósan égő szénkályhák nagy raktára.

Ezen kályhánál a pontos szabalyozás által a legnagyobb hőség és tartós égés érhető el s miután a tüzelő-anyaggal takarékoskodni lehet, ez idő szerint a legolcsóbb fűtő-eszközök egyike.

***** Képes árlap kívánatra ingyen. *****

geti. Egyházkerületünknek a széniori, a Nagy József és Egry-Dobray-Horváth-Kovács néven szereplő három rendbeli jelentős összegű alapítványokon kívül, újabb ilyen-nemű alapítványok létesítése teljességgel nincs módjában.

A kollegiumi tisztviselők nyugdíjintézeti új szabályzata még nem került az illetékes faktorok letárgyalása mellett a pénzügyi bizottsághoz. A közgyűlés a koll. gazdasági tanács tervezetén alapuló szabályzatnak az e-ker. pénzügyi bizottságban való tárgyalását s az arról szóló jelentést a jövő közgyűlés idejére kéri.

A nyiregyházi leányinternátus részére a segély fel-emelését kéri. A közgyűlés a pénzügyi bizottság javaslata alapján az eddigi 1500 K évi segélyt 1916. évi január 1-től kezdve, 10 évi időre 2000 koronára emelte s a tételnek a VIII-ik pénztári csoport (elemi iskolai kézi könyvek pénztára) terhére való előirányzását jóváhagyta.

Engedélyezte a közgyűlés, hogy a kollegiumi és egyházkerületi ügyészi iroda kibútorozásával járó költségekhez az egyházkerületi pénztár az első pénztári csoport terhére 500 koronával hozzájáruljon.

A budapesti tudományegyetem aziránt kereste meg egyházkerületünket, hogy a háborúból visszatérő szegénysorsú hallgatói segélyezésére adományozzon. Mivel egyházkerületünknek közelebbről az lesz a feladata, hogy a debreceni egyetem hallgatóinak legyen segítségére, amennyiben azt anyagi ereje engedi: a megkeresésnek nem tehet eleget.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság és az Országos Református Lelkész-Egyesület debreceni üléséhez alkalmával költségek merültek fel. Az intézőség aziránt kereste meg a közgyűlést, hogy járuljon hozzá 1000 koronával a költségek viseléséhez. A közgyűlés a pénzügyi bizottság indokolt javaslatára az első pénztári csoport terhére, a nevezett célra 1000 koronát utalványoz.

A közgyűlés a katonák vallásos iratokkal való ellátására 2600 koronának az előlegezését engedélyezte. Tudomásul vette, hogy ebből 738 K 90 fillér igénybe is vétetett.

A temesvári egyház segélyezésére az I. és VIII. csoport terhére a szokott módon 200—200 koronát utalványozott a közgyűlés.

Rendezés alá került Kiss György gyakorló iskolai tanító fizetése, amennyiben a tanítóképzőintézeti tanári kar előterjesztésében foglalt indokolás folytán a pénzügyi bizottság javaslatához képest a VIII-ik pénztári

csoport terhére újabb 975 K fizetéskiegészítést engedélyezett a közgyűlés az ő részére.

A pénztári hivatal három tisztviselője évek óta 1495 K személyi pótlékot nyer az egyházkerületi pénztárból. Most azért folyamodtak, hogy egészítsék ki ez a személyi pótlék 2000 koronára, amikor a 3 tisztviselő (1000 K + 700 K + 300 K) személyi pótléka jövőre évi 2000 korona legyen. A közgyűlés a pénzügyi bizottság javaslatára a mostani 3 tisztviselő részére a személyi pótlék felemelését engedélyezte.

A pénzügyi bizottság indokolva a hosszú időre terjedt hasznos szolgáltatón kívül azzal, hogy a nyugdíjba menő Hajdu Zsigmond titkár a nyugdíjjarandósághoz csak 1916. évi március hó végén tud hozzájutni és így egy negyed évig minden jövedelem nélkül kell magát s családját fentartani, a titkár segélyezésére 1916 január—márciusi évnegyedre 1000 korona engedélyezését hozta javaslatba. A közgyűlés méltányolva a nyugalomba lépő püspöki titkár hosszúságú szolgálati ideje alatt szerzett érdemeit, az 1000 K segélyt utalványozta.

A máramaroszigeti lyceum tanárainak az ellenség betörésekor történt menekülés költségeinek némi részben való megtérítésére 1000 korona segélyt nyújtott a közgyűlés. A segély a tűzkármentesítési pénztár folyó 1915. évi jövedelmének a terhére lesz folyósítva.

A kollegium egyetemi internátusa nagyon kedvezőtlen anyagi helyzete miatt a kollegiumi gazdasági tanács azt kérte az egyházkerulettől, hogy újabb 15,300 K kamatmentes kölcsönt nyújtson az internátus pénztárának az 1916-ik évben is. A segéllyel ugyan aligha lesz megmenthető a szomorú helyzetbe jutott internátus. A pénzügyi bizottság nyomatékosan kijelenti, hogy az egyházkerületi pénztár XXII-ik csoportja egészen más cél szolgálatára van rendelve. Mindamelllett ez egyszer s utoljára még javasolja a kamatmentes kölcsönnek az engedélyezését. A közgyűlés, a nagyon kevés kilátású kölcsönt az 1916. évre még engedélyezte s annak a XXII-ik pénztári csoport költségvetésébe való beiktatását jóváhagyta. Jövőre azonban kijelentette, hogy ilyen nemű kölcsön igénybe vétele számításba sem vehető.

A tűzkár biztosítási pénztárból jutalékképpen az egyes egyházmegyéket illette hosszú idők sora óta a díjbevétel 15%-nak $\frac{1}{3}$ része. Mivel azonban ezt a jutaléket az egyházmegyei gyámintézeti pénztárak élvezték, amely intézmény tagjai ma már kihalóban vannak és így a jutalék jótéteményében a lelkeszi karnak egy kis része részesül: az egyházkerületi pénzügyi bizottság

Költségvetést díjmentesen készít.

BARTHA ISTVÁN

A magyar államnak és a vármegyének állandó vállalkozója.

kövező-mester és útépitési vállalkozó Debrecen, Kossuth-utca 35-ik sz. alatt.

Városoknak és községeknek készít gyalogjárdákat faragott kővel, téglával, kocsi-utakat mindenféle kivitelben, — úgyszintén átrakásokat is jutányosan elvállal. *** Telefon-857.

eljöttek tartja az időt arra nézve, hogy ennek a jutaléknak a felhasználása újabb tanácskozás tárgyát képezze. A közgyűlés ebben a kérdésben a pénzügyi bizottságtól a következő közgyűlés elé javaslatot vár.

A XIV. csoportból a Kálvineum segélyezésére engedélyezett 1500 K évi járandóság kísérletképpen az 1915. évi költségvetés rendjén a XIII-ik csoportra hátrított volt. A pénzügyi bizottság azt javasolja, hogy ez az évi járandóság helyeztessék vissza a XIV. csoport terhéül, helyette a missziói felügyelő lelkész 3200 koronás úti költségére itt felvett teherből 1600 K helyeztessék át a XIII. csoport kiadásai közé. Az áthelyezéseket a közgyűlés engedélyezte.

Helybenhagyást nyert a költségvetés keretébe beosztott két újabb pénztári csoport alakítása. (XXXIII. és XLVII.) A kinyomatott s a közgyűlés asztalain széthelyezett 1916. évi költségvetést a közgyűlés, a pénzügyi bizottság javaslatára, az előterjesztett tartalommal a közgyűlés elfogadta s a jegyzőkönyv mellékletében kiadatni rendelte.

A közgyűlés 2-ik napja reggelén az igazgatótanács jelentése alapján a kollégiumi ügyek kerültek tárgyalás alá.

Az újonnan választott tanárok letették a hivatali esküt. Közülök Bareza József köszönte meg tartalmas beszédben az egyházkerületnek bennök helyezett bizalmát; a beszédre püspök úr válaszolt, Isten áldását kérve az ifjú tanárok munkájára.

Az igazgatótanácshoz érkezett jelentés szerint a gazdasági tanácstól az iratok elkésve érkeztek az igazgatótanács gazdasági albizottságához. A közgyűlés felhívta a kollégiumi gazdasági tanácsot, hogy jövőre olyan időben tegye át a nevezett bizottsághoz a jegyzőkönyvi iratokat, hogy azoknak megvizsgálására elég idő legyen.

Az igazgatótanács jelentése alapján tudomást vett az egyházkerületi közgyűlés a különböző célú kollégiumi adományokról. A nemes adományokat az egyházkerületi közgyűlés hálás elismeréssel és köszönettel fogadta.

Számon vétettek az érdemleges tárgyalás nélkül maradt ügydarabok, ezeknek további számontartása elrendeltetett; a letárgyaltak a nyilvántartásból töröltettek.

A koll. gazdasági tanács a kollegium jövedelme közül hadiadó mértéket elérőnek csak a tiszadadi ingatlant állapította meg, de erre nézve is kimondta, hogy alapítványi jellegénél fogva ez sem vonható hadiadó alá. Tudomásul vétetett.

A tápintézeti díjak emelése tárgyában hozott tanácshatározat jóváhagyatott.

Az ifjúsági pénzkezelési szabályzat némi kiigazításra visszatétetett a tanácshoz.

A gazdasági tanács már korábbi határozatában úgy tervezte, hogy ha a Soós Gábor-alap eléri a 300.000 tökeerőt, abból egy tökeerést kikapcsol s annak jöve-

delmét a X-ik pénztári csoport javára számolja el. Az 1916. évre készített költségvetés remélni engedi, hogy a tökeerő el fogja érni a 300.000 koronát, amit a költségvetés készítés rendjén szem előtt kellett volna tartani. A korábbi határozatnak a foganatosítása a koll. gazdasági tanácsnak meghagyatott.

A költségvetési hitelek időelőtti kimeríthetésének meggátolására hozott gazdasági tanács-végzés megerősítést nyert.

Az Angol-váltó a világháború megindulása miatt nem volt beváltható. A követelés számontartása elrendeltetett.

Tudomásul vétetett, hogy Márk Endre udvari tanácsos, mint az egyházkerületi közgyűlés által megválasztott gazdasági tanácsos, a tanácsba meghívott.

Az 1916. évi költségvetés némely tétele a közbesőleg hozott határozatok értelmében ki lesz igazítandó.

A Balogh Ferenc-féle „A kollegium története” című művet a gazdasági tanács kinyomatva s az egyházkerületi tankönyvraktárban helyezte el. A mű ára példányonként 12 koronában állapított meg. Az egyházakat és tanintézeteket a megszerzésre a közgyűlés felhívja, a sajtó alá rendezés értékes munkájáért S. Szabó József tanárnak 400 K tiszteletdíjat utalványoz.

Megnyugvással vette tudomásul a közgyűlés, hogy a kollegiumi ingatlanok nem maradtak megművelés nélkül, a bérleti követelések a folyó évben majdnem mind befolytak, sőt az előző évi tetemes összegű hátralékok is bevette a pénztár.

A Harsányi Sándor türkevei lelkész alapítólevelének módosítására vonatkozó javaslat nem készülhetett el, mert az eredeti első alapítólevel még nincs itthon a pénztárban.

A Lichtschein Sámuel alapítványról a szabályszerű alapítólevel kiállítása nem volt végrehajtható, mert az alapítólevel kívánalmainak megfelelően az örökösök nem voltak hajlandók az alapítólevel aláírni. A közgyűlés az aláírás megtagadásának aktusát reá vezettetni rendeli az alapítólevelre s ilyen alakjában várja az alapítólevelnek megerősítésre való felterjesztését.

Boross Gábor árpádi lelkész az általa tett alapítványra vonatkozólag egyelőre csak ideiglenes alapítólevelt adott. A közgyűlés kéri a végleges alapítólevel kiállítását.

Dr. Haendel Vilmos előbb jogakadémiai, újabban debreceni tudományegyetemi nyilvános rendes tanár kezéhez a haretérre történt menetel miatt nem volt kézbesíthető az a felhívás, mely jogakadémiai tanári fizetés túlélvezményének a visszatérítésére hívta volna fel. Tudomásul vétetett.

A hadikölcsönre történt újabb jegyzéseket, a tanyavizsgálatok eredményéről szóló jelentéseket tudomásul vette a közgyűlés.

A Gelléri Szabó János alapítványához tartozó egy

részvény kisorsoltatván, a közgyűlés nem kíván más részvényt vásárolni, hanem beváltandónak határozza a kisorsoltat.

Helybenhagyást nyert az az intézkedés, hogy a VII. pénztári csoport terhére a belakásból kiszorult 62 gimnáziumi tanuló részére a városon béreltek lakást. Annak idejében a hadi kincstártól várható megtérítésből első sorban a VII. pénztári csoport lesz kártalanítandó.

Több kisebb fontosságú ügy elintézése után az 1914. évi kollégiumi számadásról szóló jelentés került tárgyalás alá. A számadás ugyan készen volt a szabályszerű határidőre (márc. 15); de részint, mert az egyházkerületi közgyűlés a tavaszon a szokottnál korábban tartatoit meg. részint pedig azért, mert a katonai szolgálatra behívott számvevő nem foglalkozhatott a számadás megvizsgálásával: az ügy ellátása mostanra maradt. Sürgeti a közgyűlés, hogy a szokatlanul nagy összegű hátralék (több mint 164 ezer korona) befizetése eréllyel sürgetessék, egyben az új gimnázium s az internátus épülete is vétessék fel a kollégiumi vagyoni mutatóba. Ezzel kapcsolatban kitűnt, hogy a kollégiumi gazdasági tanácshoz az internátusi számadások mindezekéig nem jutottak el, jóllehet az egyházkerület ezeknek áttételét már két ízben is elrendelte. Mivel az ilyen mulasztás a gazdasági ügyvitelnek kárára van, a közgyűlés az érdekelteket minden irányban utasítja, hogy a közgyűlési határozatokat feltétlenül hajtsák végre s ha a foganatosítás legyőzhetlen akadályokra találna adjanak idejében indokolt jelentést a késedelemről.

A kollégiumi háznagyi hivatal és a Szilágyi Mihály-nevelőintézet számadásai jóváhagyást nyertek.

A kollégiumi tanárok, tisztviselők és szolgák családi pótlék tekintetében még mindig abban a helyzetben állottak, hogy a más intézményeknél folyósított családi pótléknak csak felét élvezték. Most, hogy az állam a maga tisztviselőiről nemcsak külön segélyezések útján gondoskodik, de a családi pótléket az eddigi megszorítás feloldásával valamennyi gyermekre kiterjesztette: az egyházkerületi elnökség is eljöttnek látta az időt arra, hogy a tanárok, tisztviselők és szolgák nyomasztó helyzetén enyhítsen. Leiratot intézett a koll. gazdasági tanácshoz, melyben előterjesztésre hívta fel a családi pótlék tovább fejlesztése tárgyában. A koll. gazdasági tanács a teljes összegű és 3 gyermekén túl terjedő családi pótlék engedélyezését proponálta visszamenőleg is; ezenkívül javasolta, hogy folyó évi október hó 1-től kezdődőleg a szolgák részére havi 10 korona segély utalványoztassék. A közgyűlés több tagja öszintén óhajtott volna, — amint az a Vass Mihály esperes felszólalásából is kitűnt —, hogy a folyósítás 1915 január hótól vegye kezdetét. Azonban így is deficittel küzdven az illetékes pénztári csoport: a családi pótléket csak f. évi július 1-től kezdődőleg utalványozhatta,

a szolgák október 1-től kezdődő havi 10 korona segélyével együtt.

A kollégiumi tisztviselők és alkalmazottak új nyugdíj-szabályzatának tárgyalása előtt az igazgatótanács gazdasági albizottságából felkerült indítványhoz képest a közgyűlés azt kívánja, hogy a kimerítő pénzügyi tájékoztatás kapcsán a vállalandó felelősség pénzügyi értékről is adjon a gazdasági tanács felvilágosítást. Ennek következtében a Márk Endre udvari tanácsos, volt koll. s egyházkerületi ügyész nyugdíjügye sem nyerhetett elintézt.

Fülep Jenő tiszadadai bérlő azért folyamodott a koll. gazdasági tanácshoz, hogy a bérlet vízborította területének bérdíját engedje el a kollégium. Elutasítatván, a tanácshatározatot ide felebbezte meg. A felebbezésnek a közgyűlés sem adott helyet.

Angliai pestis.

Válasz.

A mostani világháború hatása alatt rövid közleményben foglalkoztam a Ref. Szemle október 29-iki számának 670. lapján megjelent tudósítás következő passzusával:

„Az igen termékeny értekezleten dr. Imre Lajos kolozsokarai lelkész, theol. m.-tanár mutatta be egyházközségében egy év alatt végzett munkáját. Eredményeit és nagyon tanulságosan mutatott rá azokra a saját tapasztalataiból megállapított akadályokra is, melyek a lelképásztori munka sikerét gátolták. *Kónya Gyula* kolozsi, *Nyarády László* mócsi, *Kocsis János* m.-keszűi lelkészek a *szelekták* keletkezésének és kezelésének kérdéséhez szólottak hozzá, majd *Révész Imre* theol. tanár *Józsa Károly györgyfalvai lelkész* azon állítására *reflektált*, hogy a magyarországi szelektáskodás az angol-skót-amerikai hatások alatt keletkezett pesti „*pietizmus*“ születte lenne. Révész Imre meggyőzően mutatta ki ennek az állításnak hibás voltát és mutatott rá arra, hogy ez az inkriminált irány a Calvin szellemének törvényes és igaz örököse, az evangélium puritán követésében, az erkölcsi életben, az egyházi közösség és kultúra ápolásában“.

A Debreczeni Protestáns Lapban, mely tudvaleg más álláspontot foglal el, erre jelent meg, de minden személyes él nélkül (s ezt különösen a Szabó Aladár és Szilassy Aladár-ra vonatkozó gonosz kommentárral szemben hangsúlyozom) a november 6-iki szám külömféléiben (itt nem szoktunk holt tudományos dolgokat tárgyalni, inkább csak ötleteket) az Angliai pestis című hírféle. Ezt is ide írom:

— *Az angliai pestis.* Úgy hívták régen az angliai puritanizmust s a *vallásos átélésnek szentiszti* formáit, a *kegyeskedést*, a *külsőségek hangsúlyozását*

a formalizmust mi mostaniak is szívesen Angliához kötjük, amely Shakespeare-ral, a bibliával és pár alkalmi jótékonysággal lassanként minket is magához kötözött. Még a becsületes magyar labdajátékunkat is feláldoztuk neki. A nazarénizmus és a baptizmus is e révén terjedt (nem keletkezett, hanem terjedt) el nálunk, *meglehet hát érteni, ha valaki a szektálódást is angol produktumnak tekinti.* Mi ezeket is tőlük s általuk vettük legalább a múlt században. Hogy a felekezetekre való elforgácsolódás gyökere mélyebb helyen rejlik, az nagyon lehetséges; de ez semmit se változtat azon a tényen, *hogy az újabb gyakorlati vallási irányokat mi Angliából, a skót misszió férjaitól, a bibliatársaság ügynökeiktől, az Edinburgban nevelkedő magyar theologus ifjaktól vettük közvetlenül által.* Azoktól vettek a pestiek is, akiket a két Aladár (Szilassy Aladár és Szabó Aladár) nyertek meg az új iránynak s akik a nagy theologiai tanárok idejéig (a Ballagi és Kovács korában) inkább az ellenkező tábor zászlóvivői voltak. Ez a pietizmus állítólag a Kálvin törvényes örököse lenne az evang. puritán követésében, az erkölcsi életben, *az egyházközösség (?) és a kultúra ápolásában (?)* Így tanították ezt a kolozsvári egyházmegye igen termékeny belmissziói értekezletén. Lehet, hogy így is hiszik.

Erre lő rá a P. E. I. Lap, mely a D. P. L. cikkét Szilassy és Szabó Aladár ellen legyőzi. Ez a buzgalom felesleges, az insinuatio pedig téves. Az angliai pestis cím történeti érdekű s nem személyes vonatkozású. Szabó Aladárt és Szilassyt mi debreceniek is nagyrabecsüljük és ezen meggyőződésünknek nyíltan kifejezést is adtunk.

Sokkal komolyabb a Révész Imre (haj az a név!) nagy cikke a Ref. Szemle nov. 19-iki számában, mely olyan nagy és szerintem olyan felesleges, hogy épen emiatt, bár szokásom ezt azokkal szemben, akiket támadok (most úgy sem támadok), nem írom ide, csak azt a véleményét, hogy az angliai pestis című Különfélében megjelent cikkek egy köztudomás szerint tudományegyetemi gyakorlati theologiai ny. r. tanárhoz méltatlan, s hogy mindazokhoz, akik akár most, akár a jövőben elegendőnek tartják az ilyen életbevágó kérdéseket a Különfélék árnyas berkeinek homályában, humorisztikus alapon igazítani el (no, no!), az a tiszteletteljes kérése, hogy a „köpködések” és „stiehlrozásnak”, mint irodalmi haremórnak szigorú megbélyegzése épen a napokban folyt le és épen Debrecenből származott (lám, ez meg épen Kolozsvárról származik és minden kihívás nélkül származik.), ugyanannak a „szeretetek” a nevében, amely a D. P. L. „Egy kálvinistájának” a legfőbb argumentuma.

Arról a kolozsvári és budapesti igaz keresztyén patentírozott szereteiről is lehetne ugyan szó, mely olasz módra ott is támad, ahol nem is várjuk s akkor is, ha nem támadják s úgy támad, hogy vélt ellenfelét egyenesen halálra keresi és megsemmisíteni akarja; de

hagyjuk ezt s térjünk a dologra. Először kapcsoljuk ki a stiehlrozást és a köpködést s az Egy kálvinistára tartozó megrovást, mely sem rám, sem R. I.-re nem tartozik. Azután újfent állapítsuk meg:

a) hogy a Különfélék könnyebb műfaja alatt megjelenő kis közlemény, mely különben is a világháború hatása alatt keletkezett, a Révész Imre személyét nem sértette s hogy az amennyiben mégis az ő fellépésére vonatkozott, az a legkíméletesebb formában történt.

b) Azt is szögezzük le, hogy a Ref. Szemle okt. 29-iki számában megjelent gyűlési tudósítást, mely a D. P. L. közleményének okot szolgáltatott, maga R. I. is kénytelen volt hosszabban magyarázni és definiálni (Ref. Szemle nov. 19-iki 47. sz.).

c) Mindezek előrebocsátásával pedig szabadjon számon kérni, mi az, ami ebben a forgácsszerű kiserkesztésében, melynek főtételeit aláhúzom, ama nagy jupiteri szemöldökfelvonásra és igazán nem indokolt személyes támadásra okot adott?

R. I. azt állította, hogy a szektáskodás — ő a pesti pietizmust annak nem tartja — nem az angol-amerikai hatás alatt keletkezett.

Én a pesti pietizmust s ennek már is jelentkező hatását szektáskodásra vezetőnek tartom, noha a szekták gyökere szerintem is mélyebbre nyúlik vissza, *erről* azt állítom, hogy az angol-amerikai hatás alatt keletkezett.

R. I. a pesti pietizmust „Kálvin szellemének törvényes, igazi örökösének tartja, az evangélium puritán követésében az erkölcsi életben, az egyházi közösség és kultúra ápolásában”. En ezt tagadom s az egyházközösséget, a kulturát illetőleg az ellenkezőről vagyok meggyőződve.

Révész Imre állításait bizonyítani kész. Bár a szerkesztéstől visszavonulva, mással akarnék foglalkozni, s neki is hasznosabb foglalkozást szeretnék, csak annyit mondok, hogy állok elébe. Nem fog ártani neki se, ha ezekkel a dolgokkal bővebben foglalkozik. Nekünk se. Még egyet.

A R. I. fellépése, szerintem kiméretlen támadása arra bátorított fel egy ifjú, pesti sokra kész és sokra termett daliát, hogy engem, mit sem sejtőt irgalmatlan kiserkeszten, lenyíltterezzen és röviden theologus analfabétának minősítsen. Kedves nem analfabéta theologus kollegám, nem találja ön azt egy (tényleges vagy akár leendő) hollandi doktorhoz kissé méltatlannak, hogy más tudománytalanságát, még ha az volna is, csak akkor vegyem észre, midőn az ellen, ha tévesen is, egy harmadik már országos mozgalmat indított és kardot kötött? Én annak találok sajtót ajánlom, hogy várja meg, míg a bejelentett vita R. I. és köztem lezajlik és azután nyilatkozzék.

Dr. Ferenczy Gyula.

A háború és a mi hitünk.

A háború nemcsak a harctereken, de a harcterek mögötti tájakon is érezteti a maga hatalmas, világrengető erejét minden téren. Nemcsak az élet külső formáiba nyúl bele irányító kezével, de a lélek benső vonásai között is rendezget. Régi lelki tulajdonokat eltemet, némelyeket átformál és egészen újakat teremt a lelkek termő talajába.

Most a legtávolabbról sem óhajtom érinteni, milyen gazdasági, társadalmi utakat vág a háború a nemzeti élet világába. Azt sem próbálom magyarázgatni, mily lelki átformálódások az eredményei a háborúnak, a gondolkodás és érzés különböző irányában. Csupán egyetlen lelki mezőre vetem a figyelmemet és ott vizsgálom meg a háború hatását.

Ma a szószék témái is csaknem kivétel nélkül a dúló vérzivattal vannak kapcsolatban. A lelkészek ajkairól, az irott egyházi beszédek betűiből egyformán a nemzetek élet-halálküzdelseinek a képe és e küzdelmekből sarjadó keresztyéni igazságok és érzések áradnak felém. Ez a legjobban is van így. Így is kívánja ezt a ma gyászában, szenvedésében, izgalmaiban összetörődött, felszántogatott néplelek is.

Minden külső és belső kérdésnek a középpontjában a háború, a véres küzdelem áll. Hogyan lehetne hát az a kiközösíteni a hitélet világából? Ha az élet változásait a csaták vérhullása forgatja szeszélyes kezeivel, miért ne nyithatnánk meg hitünk templomát a nagy pusztítás előtt, hogy legyen a mi legbensőbb lelki erőinknek, hitünknek, reményünknek, szeretetünknek tűzpróbája? Ha az élet külső mezője minden régit felforgat, átalakít, meg kell látnunk, vajjon hogyan ket bírakra vallási meggyőződéseinkkel, Krisztusi feltett, nagy örökségünkkel!

Már nagyon is hosszú ideje áll a váhar.

A múltaknak mennyi gyöngye alkotása összetörött és elveszett vad nyomása alatt! Mennyi új alak, új szín vetődött általa felszínre! De minél több helyet adtunk lelkünk hívő templomában a mérközésre, lelkünk minden megnyilatkozásában úgy érezzük, annál inkább tisztán, megedződve emlékedt fel az ádáz tusaiban a mi hitünk minden szépsége, ereje.

A hitnek e tiszta, nemes felemelkedését tükrözik az ihletteljes egyházi beszédek és arról tesz csalhatatlan bizonyosságot az az áhitatos, átszellemült figyelem, mellyel templomaink hívő seregei csüggenek az ige szavain. De ezeken kívül mennyi bizonyítéka van a hit győzelmének!

Régi szent örökségünk: keresztyénységünk nem gyengült, új formát nem öltött, de mind pompásabban mutatta az ősi erényeket, mind szabadabban bontakozott ki lelkünkben égi szárnyaival, melyeket a Mester, a Krisztus rakosgatott reá.

A nagy világfelfordulás tehát a lelkünkben rendítő munkát nem végezhetett. Sőt, ahol a hétköznapi élet szürke pora belepte is hitünk talapzatát, ez a vérzivatar ott is tisztára fújta azt, hogy örökbecsű fénye szebben ragyogjon ma, mint valaha ragyogott. Ha a múltak sara, szennye valahol befedte volna is vallási meggyőződéseink oszlopait, ma azt a sarat és foltot tisztára mosta a szenvedés, a gyász tenger áradata.

Talán kellett is a lelkünknek e nagy, gigászi próba! Ez teszi oly széppé, oly fenségessé, oly szilárdá ben-

nünk a Krisztus örökségét, mint azt maga hagyta reánk boldogításunkra.

Körülöttünk változhat a világ, az élet; viszonyai átalakulhatnak a dúló, tomboló, vad háborúk alatt: a lelkünk temploma meg nem roskad soha, soha.

Ne is zárjuk el lelkünket a háború agyúdörgései, jajjai, vonaglásai előtt! Hadd vonuljon az át fekete és véres színeivel a lelkünkben a csataterektől távoli tájakon is, hogy hadd tegye előbbé, tisztábbá, erősebbé, szentebbé hitünket a reménység és a szeretet palástjaiban! Hátha így a lelkünkben lobogó mennyei tűz fénye messzebb-messzebb világít, melege távolabb sugárzik, áldása gazdagabban árad szét!? Hátha hitünk fényétől, szeretetünk melegétől jó Istenünk akaratára visszahúzódik pokoli barlangjába a világ felett tomboló démon!?

Óh, bár megteremtené számunkra a mi tiszta hitünk a szabadság várva-várt ösvényét! Bár győzelmi diadalt ülhette mielőbb épekedő édes reménységünk a világpusztítás felett! Tiszta szeretetünk bár mielőbb letörölhetné a pusztulás fekete és a halál véres színeit a harcterek összetépett, kuszált homlokáról, hogy az elnémuló halálhörgés után a pusztá, szomorú, a bús romok felett új virágzás, új élet tavasza pezsdülne, mely letörülne arcunk könnyét, mely leszedné lelkünk gyászát, mely többé nem mint vigasztaló szó, de mint megtestesült élő valóság hirdetné nekünk és a késő nemzedékeknek a házi áldás örök igazságát.

Szalaas.

Szabó Lajos,
tanító.

Kongruás lelkészek drágasági segélye.

Örömmel olvastam, hogy a kormány a legközelebbi országgyűléstől az állami tisztviselők pótlékán kívül 87 millió koronának rendelkezésére bocsátását fogja kérni, melyből január 1-től kezdve felekezeti tanárok, tanítók, óvónők, közigazgatási tisztviselők, közszolgálati alkalmazottak, altszolgák, szolgák, alszolgák fizetését hadi drágasági segély címen, 10 hónapi előleges részletekben, 200, 300, 400 koronával fel fogja emelni.

A kormánynak ez az eljárása nagyon helyes és méltányos és csak akkor lesz humanusan keresztyénülvive, ha ha abból mindenféle hivatalnok kiveszi a részét. De nekem úgy tetszik, mintha a kormány ezen tervéből az államnak egyik legszegényebb hivatalnokai, az alig 1600 koronával dotált kongruás lelkészek ki volnának felejtve! Mintha ők nem is léteznének ebben az országban és nem is volna szükségük drágasági pótléka! Úgy tetszik, mintha nem is volnának olyan édes gyermekei ennek a hazának, mint az állami, közigazgatási városi tisztviselők, szolgák, alszolgák stb.! A kormány e tervezetében a lelkészekről nem is emlékezik meg. Mert mi olyan szerencsétlenek vagyunk, hogy minket

sem az állami, sem a közigazgatási, sem a városi tisztviselők közé be nem osztottak, hanem a mi hivatalunk az országban olyan csodálatos helyet foglal el, mint az ég és föld között lebegő Mohamed koporsója. És így rólunk ez alkalommal sincs említés téve.

Ha a kormány itt is különbséget tenne mi és a többi tisztviselők, hivatalnokok között, eljárását nem lehetne megérteni, sem pedig megbecsíteni.

Hisz mi, lelkészek is éppen úgy érezzük a háborúból származott drágaság nehézségeit, mint a többi hivatalnokok. Éppenúgy kell megvinnünk az a nadrágnak, kabátnak valót, kalapot, cipőt, táplálkozáshoz szükséges anyagokat 100, 200, 300 %-al fennebb, mint mások; mert ma már nem lehet erdei mézzel és sáskával táplálkozni, mint tette ezt Keresztelő János és az Idvezítő s nem lehel a testet figéfaléval takargatni és saruban járni, mint régente! Egyházunk, hazánk és hivatali kötelességeinket éppen olyan megkészsereztet erővel végezzük, mint ők. Tehát nem volna helyes, ha a kormány más is mirőlünk — a másik édes gyermekeiről — a szegény kongruás lelkészekről nehéz, leverő helyzetükben megfellebbeznék.

Azonban nehogy valaki félreértsen, és azt tételjeze fel rólam, hogy én talán irigykedem, vagy legatább is nehéz szívvel veszem a kormánynak azon intézkedését, hogy az állami, közigazgatási, városi hivatalnokok, felekezeti tanárok, tanítók, óvónők fizetését drágasági pótlékkal 10 hónapra felemeli! Nem! Világért sem. Sőt nagyon örvidenek, hogy a kormány az állam nehéz helyzetében is letörli sok kenyérkereső édes atyának, családfőnek gondoktól fakadt könnyeit és begyógyítja szívsebeit. És így a kormány ennél üdvösebb, humánusabb intézkedést nem végzett és nem is fog végezni, mint ezt. Csakhogy mi is jogosan kérhetjük, követelhetjük mind azt, ami minket is megillet s így helyesen mondja a szentírás: „*KérjeteK és megadatik nektek; keressetek és megtaláltatik; Zörqessetek és megnyitattik nektek.*”

Tehát első esetben is nekünk lelkészeknek kell napi- és más lapok útján felhívni a kormány figyelmét, nehéz, türehetetlen helyzetünkre és kérni, hogy adja meg a 400 korona hadisegélyt, felét 1916. év január hó 1-én, a másik felét júl. én a kongruánkkal egyszerre. Másfelől szintén kérjük fel hirdapok útján a prot. lelkészekből lett országgyűlési és más emberszerető képviselőket, hogy érettünk is emeljenek szót az országházban, ha esetleg a kormány megfellebbeznék rólunk.

Másodszor az egyes vallásfelekezetek lnökségei, püspökei tegyenek lépést a kormánynál a kongruás lelkészek hadisegélye érdekében, mert az teljes lehetetlenség, hogy a mai világban, de különösen ebben a háborús időben, 1600 korona évi fizetéssel egy 8 középosztályt, 4 évi theológiát végzett családfő családjával kijöhessen.

De harmadszor tegye meg szent kötelességét az O. R. L. E. elnöksége; hívja össze a bizottságot dr. Baltazár Dezső és intézzen feliratot az országházhoz s ha innen lemaradna, a kormányhoz és kérje, hogy a szegény kongruás lelkészeknek is adja meg, ami őket megilleti, mert az édes atyának nem szabad az egyik gyermekének kenyeret adnia, nyújtania oda, a másiknak meg követ, amikor egyformán éheznek és szenvednek. Igen, ezt tegye meg dr. Baltazár Dezső, az O. R. L. E. elnöke, ki eddig is szíven hordotta az elhagyatott és sokszor üldözött prot. lelkészek ügyét és bizonyára hatalmas szavát meghallják oda fent es jogos követelésünket megadják nekünk.

Sajnos, az országban lezajlott kerületi egyházmegyei közgyűléseken nem volt semmi szó, semmi határozat a lelkészek drágasági pótlékáról. Mintha vezetőférfiaink úgy gondolkoznának, hogy a lelkészeknek nem szabad követelésekkel fellépniök s így isten igéjével is megélhetnek! Akik így gondolkoznak, elfelejtik amaz általános igazságot, hogy csak ép testben lakik ép lélek; csak tisztességesen táplált test bírja a fárasztó, nehéz munkát; csak így lehetnek valóságos a lelkészek ebben a nagy háborús időben az itthon maradt családtagnak vigasztalójuk, útmutató vezérük és vezetőjük egyházi és polgári téren.

Így ha mi lelkészek és vezető férfaink megiegyesszük a szükséges lépéseket, a kormány is meghallgatja jogos és méltányos kérésünket, mit megad hasonló végzettségű állami közigazgatási és városi tisztviselőknak, mert melyik apa az, ha az ő gyermeke éheznek és nélkülöz, hal helyett kígyót tenne az ő keblére? . . . Csak fel előre!!

Benedek Pál,
égy ref. lelkész.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **U. Szabó Gyula dr. temetése.** A galíciai harc-téren a múlt év őszén hősi halált szenvedett U. Szabó Gyula dr. debreceni főgimnáziumi tanár holttestét — mint jelentettük — a gyászoló család hazahozatta Debrecenbe, hogy itthon pihenhesse örök álmát a magyar földben. A temetés vasárnap délután nent végbe nagy katonai pompával a vasúti pályaudvarról, ahol az elhunyt iránt a debreceni társadalom széles körében érzett részvét nagyszámú gyászoló közönséget gyűjtött össze. A gyászoló közönség soraiban ott voltak: Baltazár Dezső dr. református püspök, Márk Endre udvari tanácsos, polgármester, a városi tanács tagjai csaknem teljes számmal, Sass Béla dr. theologiai dékán, Erdős József dr., Ferenczy Gyula dr., Lencz Géza dr., Kun Béla dr. egyetemi tanárok és Karay Sándor igazgató vezetésével a debr. főgimn. tanári kara teljes számmal s a tanuló ifjúsággal valamint képviselve voltak a debreceni ezredek tisztikarai

is. A pályaudvaron S. Szabó József főgimnáziumi tanár végezte a gyászszertartást és mélyen megható imádságot mondott. A főiskolai kántus Mácsay Sándor kar-nagy vezetése alatt énekelt gyászénekeket. A szertartás végeztével a nagyszámú gyászmenet a Hősök temetőjébe kísérte a koszorúkkal borított koporsót. A temetőben Karay Sándor főgimnáziumi igazgató gyönyörű beszédben vett búcsút a kartársak nevében a halottól s a kántus éneke közben ráborult a hant a koporsóra. A család a következő gyászjelentést adta ki: Harctéren levő egyetlen fiunk Endre, valamint rokonaink nevében is tudatjuk, hogy a galíciai harctéren még a múlt évi október 14-én eltemetett, onnan most hazaszállított másik fiunknak *Dr. U. Szabó Gyula* debreceni református főgimnáziumi volt tanárnak hamvait folyó hó 28-án délután 2 órakor a M. Á. V. helyi pályaudvarától a hősök temetőjébe kísérik ki nyugvó helyére. Kelt Debrecenben, 1915. évi november 27-én. *U. Szabó Ferenc* és felesége *Márk Ilona*.

— A debreceni református kollégium története.

Az egyházkerületi közgyűlésen a kollégium gazdasági tanácsa, az igazgatótanács útján, arról is jelentést tett, hogy a debreceni kollégiumnak *Dr. Balogh Ferenc* a mai irt történelme kiadott, mit a kerület örömmel és meglepéssel vett tudomásul. A nagy munka 782 lapon 49 nyomtatott ívet tesz ki és izléses, szép kötésben került forgatásra. *Az a könyv 200 példány van belőle. Első sorban mindenekfelett közép- és főiskoláink könyvtárai vannak ez értékes mű beszerzésére hívatva; azután a nagyobb és tehetségesebb egyházak figyelmébe ajánlja a kerület.* Sajnos, hogy a minden érdeklődést lekötő háború miatt e könyvre még eddig nem irányult megérdemelt figyelem. De reméljük, hogy végre egy olyan pontos mű, mint ez s oly nagynevű szerző alkotása, mint b. e. Balogh Ferenc, nem marad kellő pártfogás nélkül. A könyv megrendelhető a tiszántúli ref. egyh.-kerület tankönyvraktárosnál, *Kiss György* gyakorló iskolai tanítónál, a ref. kollégiumban Debrecenben. E jelentős műről megjelenésekor már röviden írtunk, de szívesen vennénk, ha a hozzáértő historikusok lapunkban részletesebben is ismertetnék. Tartozunk ezzel ősi főiskolánknak is, meg a kiváló szerzőnek is.

— **András napja** volt november 30-án, amikor is Márk Endre polgármestert számosan keresték fel üdvözlésekkel, úgy a polgári, mint katonai, egyházi és iskolai hivatalok vezetői részben személyesen, részben pedig levélben és táviratilag halmozták el névnapja alkalmából tiszteletük, szeretetük nyilvánításával. Márk Endre polgármester hivatalos ügyekben elutazván, a személyesen jelentkezők a polgármesteri titkári hivatalban elhelyezett ívre írták fel nevüket, vagy ott adták le névjegyeiket.

— **A város ügyel.** A város jog- és pénzügyi bizottsága kedden délután Dr. Vargha Elemér tanácsnok elnökletével ülést tartott. A tagok közül megjelentek: Poroszlay László, Juhász Ignác, Jánosi Zoltán, Rostás

István, Aczél Géza és még többen. A városi alkalmazottak azt kérik tudvalevőleg, hogy a családi pótlék kedvezményét a háromnál több gyermek után is terjesszék ki. A bizottság támogatja ezt a kérelmet. A városháza épületében, valamint a pénzügyigazgatóság volt székházában is a városi hivataloknak áthelyezése folytán átalakítási munkálatok válnak szükségesekké. A főmérnök ennek költségeit 15.000 koronára kalkulálja. A bizottság az előterjesztéshez hozzájárult. A Magyar Város és Községi Fejlesztési r.-t., amely a városok részére szent és élelmicikkeket szállít, megkeresést intézett Debrecen városához, hogy támogassa ezt a vállalkozást. A bizottság hosszas vita után szótöbbséggel úgy határozott, hogy 20.000 kor. részvény jegyzését javasolja. Az 1916. évi közüti költségeloirányzatot elfogadták. E szerint 10 százalék lesz az útdó.

— **Felhívás.** A Központi Hadsegélyző Bizottság megkeresése folytán a Hadsegélyző Hivatal ezúton kéri fel azon üzlettulajdonosokat és magánosokat, akik a háború elején az Országos Hadsegélyző Hivatal által kibocsátott papir gyűjtő perselyeket gyűjtés végett magokra vállalták, de még mindezekig de nem szolgáltaták, hogy azt a hivatalnál mielőbb jelentsék, illetve szolgáltatassák be, hogy a személyenkénti felszólítás ezáltal kikerülhető legyen.

— **Pro patria.** A nagykőrösi ref. főgimnázium fenntartótestülete, igazgatótanácsa és tanári kara az ellágyulásig megindult kebel mélységes fájdalommal, de egyben mind a magyarságnak Isten végtelen bücséségebe vetett hittel és akaratán való megnyugvással tudatja, hogy az intézet egyik díszje, Huszár György ref. főgimn. tanár, a 29-ik népfölkelő gyalogezred vitéz főhadnagya, a „Signum laudis“ tulajdonosa, tizenöt hónapi példás türelemmel és férfias kitartással állott nehéz harcok után, t. évi október hó 29-én délután 1 órakor a Monte San Michele magaslaton ellenséges gránátlövéstől halálosan sujtva, nemes életét a haza szent ügyének áldozta. A cotici temető, ahol bajtársai ideiglenesen eltemették, tiszta nemes élet földi részét ölelte keblére. Egész ember volt férfiúi erényekkel. Fenkölt lélek magas eszményekkel. Meleg szív tiszta érzelmekkel. Harmincöt évet élt s ez összhangzatos élet a magasbatörő akarat szilárd erején nyugodott. Egy értékekben gazdag lelki világ omlott össze. A romok felett a kesergő fájdalom meghatottságával állanak szerettei, pályatársai, barátai és tanítványai. Tizenkét évi példás buzgóságú tanári munkásság után kidőlt a magyar kálvinista oktatás egyik lelkes oszlopa, a kötelességteljesítés követendő mintaképe, a gyöngéd érzelmű jó kartárs és a tanuló ifjúság atyai barátja. Az eszményeket, melyeket életében szeretett és hirdetett, vére hullásával, dicső halálával pecsételte meg. Nagykőrös, 1915 november hó 5-én. Hulló véred nyomán fakadjon számunkra győzelem, béke és szabadság!

sem az állami, sem a közigazgatási, sem a városi tisztviselők közé be nem osztottak, hanem a mi hivatalunk az országban olyan csodálatos helyet foglal el, mint az ég és föld között lebegő Mohamed koporsója. És így rólunk ez alkalommal sincs említés téve.

Ha a kormány itt is különbséget fenne mi és a többi tisztviselők, hivatalnokok között, eljárását nem lehetne megérteni, sem pedig megbocsátani.

Hisz mi, lelkészek is éppen úgy érezzük a háborúból származott drágaság nehézségeit, mint a többi hivatalnokok. Éppen úgy kell megvinnünk azt a nadrágnak, kabátnak valót, kalapot, cipőt, táplálkozáshoz szükséges anyagokat 100, 200, 300 %-al fennebb, mint mások; mert ma már nem lehet erdei mézzel és sáskával táplálkozni, mint tette ezt Keresztelő János és az Idvezítő s nem lehel a testet figefalevével takargatni és saruban járni, mint régente! Egyházunk, hazánk és hivatali kötelességeinket éppen olyan megkésztetett erővel végezzük, mint ők. Tehát nem volna helyes, ha a kormány mos is mirólunk — a másik édes gyermekeiről — a szegény kongruás lelkészekről nehéz, leverő helyzetükben megfedkeznek.

Azonban nehogy valaki félreértsen, és azt tétélezze fel rólam, hogy én talán irigykedem, vagy legalább is nehéz szívvel veszem a kormánynak azon intézkedését, hogy az állami, közigazgatási, városi hivatalnokok, felekezeti tanácsok, tanácsok, órák fizetését drágasági pótlékkal 10 hónapra felemeli! Nem! Világért sem. Sőt nagyon örvendének, hogy a kormány az állam nehéz helyzetében is letörli sok kenyérkereső édes atyának, családfőnek gondoktól fakadt könnyeit és begyógyítja szívsebeit. És így a kormány emél üdvösebb, humánusabb intézkedést nem végzett és nem is fog végezni, mint ezt. Csakhogy mi is jogosan kérhetjük, követelhetjük mind azt, ami minket is megillet s így helyesen mondja a szentírás: „Kérjétek és megadatik nektek; keressetek és megtaláltatik; Zörögsetek és megnyitattik nektek.”

Tehát első esetben is nekünk lelkészeknek kell napi- és más lapok útján felhívni a kormány figyelmét, nehéz, türehetlen helyzetünkre és kérni, hogy adja meg a 400 korona hadisegélyt, felét 1916. év január hó 1-én, a másik felét júl. én a kongruánkkal egyszerre. Másfelől szintén kérjük fel hírlapok útján a prot. lelkészekből lett országgyűlési és más emberszerető képviselőket, hogy érettünk is emeljenek szót az országházban, ha esetleg a kormány megfedkezne rólunk.

Másodszor az egyes vallásfelekezetek Inökségei, püspökei tegyenek lépést a kormánynál a kongruás lelkészek hadisegélye érdekében, mert az teljes lehetetlenség, hogy a mai világban, de különösen ebben a háborús időben, 1600 korona évi fizetéssel egy 8 középosztályt, 4 évi theológiát végzett családfő családjával kijöhessen.

De harmadszor tegye meg szent kötelességét az O. R. L. E. elnöksége; hívja össze a bizottságot dr. Baltazár Dezső és intézzen feliratot az országházhoz s ha innen lemaradna, a kormányhoz és kérje, hogy a szegény kongruás lelkészeknek is adja meg, ami őket megilleti, mert az édes atyának nem szabad az egyik gyermekének kenyeret adnia, nyújtania oda, a másiknak meg követ, amikor egyformán éheznek és szenvednek. Igen, ezt tegye meg dr. Baltazár Dezső, az O. R. L. E. elnöke, ki eddig is szíven hordotta az elhagyatott és sokszor üldözött prot. lelkészek ügyét és bizonyára hatalmas szavát meghallják oda fent és jogos követelésünket megadják nekünk.

Sajnos, az országban lezajlott kerületi egyházmegyei közgyűléseken nem volt semmi szó, semmi határozat a lelkészek drágasági pótlékáról. Mintha vezetőferfiaink úgy gondolkoznának, hogy a lelkészeknek nem szabad követelésekkel fellépniök s így isten igéjével is megélhetnek! Akik így gondolkoznak, elfelejtik amaz általános igazságot, hogy csak ép testben lakik ép lélek; csak tisztességesen táplált test bírja a fárasztó, nehéz munkát; csak így lehetnek valósággal a lelkészek ebben a nagy háborús időben az itthon maradt családtagoknak vigasztalójuk, útmutató vezérük és vezetőjük egyházi és polgári téren.

Így ha mi lelkészek és vezető ferfiaink megtesszük a szükséges lépéseket, a kormány is meghallgatja jogos és méltányos kérésünket, mit megad hasonló végzettségű állami, közigazgatási és városi tisztviselőknek, mert miyik apa az, ha az ő gyermeke éhezik és nélkülöz, hal helyett kígyót tenne az ő keblére? . . . Csak fel előre!!

Benédek Pál,
égeri ref. lelkész.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **U. Szabó Gyula dr. temetése.** A galíciai harc-téren a múlt év őszén hősi halált szenvedett U. Szabó Gyula dr. debreceni főgimnáziumi tanár holttestét — mint jelentettük — a gyászoló család hazahozatta Debrecenbe, hogy itthon pihenhesse örök álmát a magyar földben. A temetés vasárnap délután ment végbe nagy katonai pompával a vasúti pályaudvarról, ahol az elhunyt iránt a debreceni társadalom széles körében érzelmi részvét nagyszámú gyászoló közönséget gyűjtött össze. A gyászoló közönség soraiban ott voltak: Baltazár Dezső dr. református püspök, Márk Endre udvari tanácsos, polgármester, a városi tanács tagjai csaknem teljes számmal, Sass Béla dr. theologiai dékán, Erdős József dr., Ferenczy Gyula dr., Lencz Géza dr., Kun Béla dr. egyetemi tanárok és Karay Sándor igazgató vezetésével a depr. főgimn. tanári kara teljes számmal s a tanuló ifjúsággal valamint képviselve voltak a debreceni ezredek tisztkarai

is. A pályaudvaron S. Szabó József főgimnáziumi tanár végezte a gyászszertartást és mélyen megható imádságot mondott. A főiskolai kántus Mácsay Sándor kar-nagy vezetése alatt énekelt gyásznépeket. A szertartás végeztével a nagyszámú gyászmenet a Hősök temetőjébe kísérte a koszorúkkal borított koporsót. A temetőben Karay Sándor főgimnáziumi igazgató gyönyörű beszédben vett búcsút a kartársak nevében a halottól s a kántus éneke közben ráborult a hant a koporsóra. A család a következő gyászjelentést adta ki: Harctéren levő egyetlen fiunk Endre, valamint rokonaink nevében is tudatjuk, hogy a galíciai harctéren még a múlt évi október 14-én eltemetett, onnan most hazaszállított másik fiunknak *Dr. U. Szabó Gyula* debreceni református főgimnáziumi volt tanárnak hamvait folyó hó 28-án délután 2 órakor a M. Á. V. helyi pályaudvarától a hősök temetőjébe kísérjük ki nyugvó helyére. Kelt Debrecenben, 1915. évi november 27-én. *U. Szabó Ferenc* és felesége *Márk Ilona*.

— **A debreceni református kollégium története.**

Az egyházkerületi közgyűlésen a kollégium gazdasági tanácsa, az igazgatótanács útján, arról is jelentést tett, hogy a debreceni kollégiumnak *dr. Balogh Ferenc* által írt történelme kiadatott, mit a kerület örömmel és megelégedéssel vett tudomásul. A nagy munka 782 lapon 49 nyomtatott ívet tesz ki és izléses, szép kötésben került forgalomba. *Ára kötre 12 korona.* Csak 200 példány van belőle. Első sorban mindenekfelett közép- és főiskoláink könyvtárai vannak ez értékes mű beszerzésére hivatalva: azután a nagyobb és kisebb evangélikus egyházak figyelmébe ajánlja a kerület. Sajnos, hogy a minden érdeklődést lekötő háború miatt e könyvre még eddig nem irányult megérdemelt figyelem. De reméljük, hogy végre egy olyan pontos mű, mint ez s oly nagynevű szerző alkotása, mint b. e. Balogh Ferenc, nem marad kellő pártfogás nélkül. A könyv megrendelhető a tiszántúli ref. egyh.-kerület tankönyvraktárából, *Kiss György* gyakorló iskolai tanítónál, a ref. kollégiumban Debrecenben. E jelentős műről megjelenésekor már röviden írtunk, de szívesen vennénk, ha a hozzáértő historikusok lapunkban részletesebben is ismertetnék. Tartozunk ezzel ősi főiskolánknak is, meg a kiváló szerzőnek is.

— **András napja** volt november 30-án, amikor is Márk Endre polgármestert számszan keresték fel üdvözlésekkel, úgy a polgári, mint katonai, egyházi és iskolai hivatalok vezetői részben személyesen, részben pedig levélben és táviratilag halmozták el névnapja alkalmából tiszteletük, szeretetük nyilvánításával. Márk Endre polgármester hivatalos ügyekben elutazván, a személyesen jelentkezők a polgármesteri titkári hivatalban elhelyezett ívre írták fel nevüket, vagy ott adták le névjegyeiket.

— **A város ügyel.** A város jog- és pénzügyi bizottsága kedden délután Dr. Vargha Elemér tanácsnok elnöklétével ülést tartott. A tagok közül megjelentek: Peroszlay László, Juhász Ignác, Jánosi Zoltán, Rostás

István, Aczél Géza és még többen. A városi alkalmazottak azt kérik tudvalevőleg, hogy a családi pótlék kedvezményét a háromnál több gyermek után is terjesszék ki. A bizottság támogatja ezt a kérelmet. A városháza épületében, valamint a pénzügyigazgatóság volt székházában is a városi hivataloknak áthelyezése folytán átalakítási munkálatok válnak szükségessé. A főmérnök ennek költségeit 15.000 koronára kalkulálja. A bizottság az előterjesztéshez hozzájárult. A Magyar Város és Községi Fejlesztési r.-t., amely a városok részére szemet és élelmicikkeket szállít, megkeresést intézett Debrecen városához, hogy támogassa ezt a vállalkozást. A bizottság hosszas vita után szótöbbséggel úgy határozott, hogy 20.000 kor. részvény jegyzését javasolja. Az 1916. évi közüti költségelőirányzatot elfogadták. E szerint 10 százalék lesz az utadó.

— **Felhívás.** A Központi Hadsegélyző Bizottság megkeresése folytán a Hadsegélyző Hivatal ezúton kéri fel azon üzlettulajdonosokat és magánosokat, akik a háború elején az Országos Hadsegélyző Hivatal által kibocsátott papír gyűjtő perselyeket gyűjtés végett magokra vállalták, de még mindezeig be nem szolgáltaták, hogy azt a hivatalnál mielőbb jelentsék, illetve szolgáltatassák be, hogy a személyenkénti felszólítás ezáltal kikerülhető legyen.

— **Pro patria.** A nagykőrösi ref. főgimnázium fentartótestülete, igazgatótanácsa és tanári kara az el-lágyulásig megindult kebel mélységes fájdalommal, de egyszersmind a nagyhatalmú Isten végtelen bölcsességébe vetett hittel és akaratlan való megnyugvással tudatja, hogy az intézet egyik díszje, Huszár György ref. főgimnázium tanár, a 29-ik népfölkelő gyalogezred vitéz főhadnagya, a „Signum laudis” tulajdonosa, tizenöt hónapi példás türelemmel és férfias kitartással állott nehéz harcok után, t. évi október hó 29-én délután 1 órakor a Monte San Michele magaslaton ellenséges gránátlövéstől halálosan sújtva, nemes életét a haza szent ügyének áldozta. A cotici temető, ahol bajtársai ideiglenesen eltemették, tiszta nemes élet földi részét ölelte keblére. Egész ember volt férfiúi erényekkel. Fenkölt lélek magas eszményekkel. Meleg szív tiszta érzelmekkel. Harmincöt évet élt s ez összhangzatos élet a magasbatoró akarat szilárd erején nyugodott. Egy értékekben gazdag lelki világ omlott össze. A romok felett a kesergő fájdalom meghatottságával állanak szerettei, pályatársai, barátai és tanítványai. Tizenkét évi példás buzgóságú tanári munkásság után kidőlt a magyar kálvinista oktatás egyik lelkes oszlopa, a kötelességteljesítés követendő mintaképe, a gyöngéd érzelmű jó kartárs és a tanuló ifjúság atyai barátja. Az eszményeket, melyeket életében szeretett és hirdetett, vére hullásával, dicső halálával pecsételte meg. Nagykőrös, 1915 november hó 5-én. Hulló véred nyomán fakadjon számunkra győzelem, béke és szabadság!

— **Honvédek a Katona-Otthonban.** A Katona-Otthon tegnap délután a hármashonvédek és a honvédszázadokat látta vendégül. A közeli községek: Sáp, Derecske szíves adományából nagyszerű, magyaros uzsonnát szervíroztak derék katonáinknak. A tisztikarból megjelentek ezen a szép ünnepségen: Fülöp és Mező századosok, több hadnagy, a zászlósok és hadapródok egész kara s a házigazdai tisztet most is dr. Ferenczy Gyula igazgató és dr. Kardos Albert pénztárnok látták el. Dr. Ferenczy Gyula köszöntötte a katonákat. Méltatta a magyarság szerepét ebben a nagy világháborúban. Megemlékezett a nemzetiségekről, amelyeknek szintén velünk kell érezniük, mert hiszen ez a föld ad nekik is kenyeret és az égbolt, borul reájuk. Lelkés, hatáscs szavait a honvédek éltetésével fejezte be, miközben átnyújtották a katonáknak a Katona-Otthon ajándékát: a nemzeti színű magyar lobogót. Ezután elénekelték a Hymnuszt. Majd Fülöp százados emelkedett szólásra. Rendkívül meleg hangon beszélt a honvédekhez. Minden katonám — úgymond — a szívemhez van növe. Intette őket kötelességükre a haza és a király iránt. Amidőn a kedves vendéglátást megköszönte, éltette a legfőbb hadurat, a hadúr. A katonák a jelenlévőkkel együtt háromszoros éljenti kiáltottak az uralkodóra. Az egyik zászlós, Szabó Endre theologus diák, megható szavakkal ádvózta dr. Ferenczy Gyulát, a Katona-Otthon igazgatóját, aki nejjével együtt a legteljesebb önzetlenséggel szolgálják a katonák gondozásának nemes, hazafias ügyét. A formás, szép beszédhez természetesen, csatlakozott az egész társaság őszinte gratulációja. A honvédek a Rácz Károly muzsikája mellett még sokáig elnótáztak a barátságos Katona-Otthonban.

— **Harc téren levő tanítók pályázati kérvénye** Mint a Budapesti Tudósító jelenti, dr. Jankovich Béla vallás- és közoktatásügyi miniszter most teszi közzé a Hivatalos Közlönyben és a Néptanítók Lapjában a pályázati hirdetést az 1916 február 1-én betöltendő állami népiskolai tanítói állásokra. A miniszter ezúttal is különös gonddal és kivételes figyelemmel van azok iránt a nagyszámban levő tanítók iránt, akik fegyverrel kezükben teljesítik szent kötelességüket hazájuk iránt. Ha a harc téren szolgáló tanító már állásban volt és csak áthelyezést kér, akkor folyamodását családjának az a tagja nyújthatja be, aki fizetésének felvételére van törvényesen jogosítva. Aki most folyamodik először állami alkalmazásért, annak kérvényét szintén valamely családtagja adhatja be. Az eljárás egyszerűsítése végett a miniszter azt is megengedi, hogy a harc téren álló katonák közvetlenül a minisztériumhoz, tehát ne az illetékes tanfelügyelőséghez küldjék folyamodásukat. Ezek a kedvezmények, melyek teljes mértékben megilletik vitézül harcoló tanítóinkat, meg fogják akadályozni azt, hogy bármi kár vagy hátrány háruljon azokra, akiket legszentebb kötelességük tart távol az iskolától.

— **Az igazság érdekében.** Az igazság érdekében a karcagi református tanítók drágasági pótlékára, e b. lap 44-ik számában megjelent értesítésre vonatkozólag ki kell jelentenem, hogy a nevezett tanítók 24-en, nem az ott valótlánul állított 50 koronát kapták fejkenként, hanem annyit, amennyit kértek az egyháztanáctól, vigyis összesen 3100 koronát, amely a tanítók között, tekintettel családos vagy magányos voltukra aránylagosan lett megosztva, úgy, hogy volt olyan tanító is, aki bizony nem 50, hanem 334 koronát is kapott.

— **Honvéd tiszték árváiért.** A háború által akcióba hívott jótékonyág terén elismerésre méltó helyet foglal el a Magyar Gazdasszonyok Országos Egyesülete, amely különös gonddal fordul az elesett honvéd- és népfelkelő tiszték leányárvái felé. Az egyesület Cinkotán tudvalevőleg leánynevelő internátust tart fenn és most a honvédség rendeleti közlönyének legújabb számában báró Hazai Samu honvédelmi miniszter ajánló körrendelet kíséretében pályázati hirdetményt tesz közzé, mely szerint a cinkotai leánynevelő intézeti internátusban 8 teljesen díjmentes és 24 évi 800 korona tartásdíj fizetésével egybekötött helyet ajánl fel az egyesület az elesett honvéd- és népfelkelő tiszték leányárváinak. — Ezt kellene nekünk is tenni a mi árvainkért, az elesett tanítók, tanítók hozzátartozóiért és az elesett hittanhallgatók szegény szüleiért.

— **A tudomány szabadsága.** E cím alatt a következőket olvassuk az Alkotmányban: Érdekes összehatalakozásban vetődött ismét felszínre ez a kérdés, mely különben állandóan korszerű. Amikor az ország első főpapja a Szent-István-Akadémia alakuló gyűlésén e kérdéshez megszívlelendő és nagyjelentőségű elveket nyújtott, ugyanakkor jelent meg a budapesti növendékpapság Magyar Egyházirodalmi Iskolája által már több, mint egy év óta hangszorgalommal előkészített fordítása Donat József, innsbrucki egyet. tanár híres művének A tudomány szabadságáról.

— **Épül a new-yorki első magyar református templom.** A new-yorki református magyarok nem sokáig lesznek saját templomépület nélkül. Az építés a 69-ik utcában, 1-ső és 2-ik Ave. közt, már megkezdődött s pár hónap múlva be is fejeződik. Az egyház a szerződést a Mc. Dermott & Hanigan elsőrendű templomépítő céggel kötötte meg. Jövő héten részletesen tudósítunk erről az öröndetes eseményről.

— **Jótékony hangverseny Hajdunánáson.** A Hajdunánási Hadsegélyző Hivatal szombaton este 8 órakor hangversenyt rendezett a katonák meleg ruhája javára. A hangverseny számait a debreceni jogász ifjúság leutazott művész társasága töltötte ki. Szerepeltek: Szarukán Zoltán, Nemes István, Fábrián Antal, Cshury Zoltán, Bányai János és Főris László. A hangversenyt, mely

ügy anyagilag, mint erkölcsileg nagyon jól sikerült. Berencsy János polgármester nyitotta meg hangulatos beszéddel. Ővé különben az oroszlátrész az estély sikerében, melyben a hajdunánási arany fiatal-ág volt segédkezésére. A jó hangulatban az előadás után hirtelen táncot rögtönöztek, s a jelenlevők egy kelemesen eltöltött est emlékeivel térhettek haza.

— **Gyűjtés a katonák karácsonyi ajándékára.**

A nemes vetélkedésben, amelyben Debrecen minden egyes polgára részt vesz, hogy úgy a haretéren, valamint itthon a jótékonyaság terén is vezessen az ország összes városai között, tevékeny részt vesznek a „Kereskedő Társulat“ által fenntartott polgári fiúiskola növendékei is. A katonák karácsonyi ajándékára való gyűjtés már a múlt évben is több, mint 200 koronát eredményezett, azonban az idei gyűjtés eredménye felülmúl mindent. Az iskola 296 növendéke az idén 505·62 koronát gyűjtött ezen célra és pedig osztályok szerint: I. o. 131·94, II. A) o. 66·38, II. B) o. 39·54, III. A) 60·52, III. B) o. 61·82, IV. o. 145·42. Ezen összegeket rövid egy hét alatt gyűjtötték össze és ez példátlanul áll az ország összes iskolái között. A haretéren küzdő hősökhöz méltók itthon maradt gyermekek is.

— **Tasnádi Kardos Géza temetése.**

A július 25-én Zawonia község megrivásakor százada élén orosz golyótól találva, hősi halált halt tasnádi Kardos Géza 6-ik honvéd huszárezredbeli tartalékos főhadnagy holttestét a gyászoló család ideiglenes nyughelyről, Recklince község temetőjéből hazahozatta, hogy örök nyugalomát idehaza, az általa annyira szeretett szülőföldjében pihenje. A Kossuth-utca 9. szám alatti családi házában 1915 november hó 27-én délelőtt fél 11 órakor tartott ref. egyházi ima után, az elhunyt hős teteme a Kossuth-utcai református temetőben levő családi sírboltba helyeztetett.

— **A bolgár Vörös-Kereszt jelvénye.** A bolgár Vörös-Kereszt támogatására alakult Országos Bizottság által kiadott és a négyesszövetséget ábrázoló remek művű jelvények iránt országszerte nagy érdeklődés mutatkozik. Miután technikailag lehetetlen minden egyes érdeklődőnek az általa kívánt példányt postán elküldeni, ennél fogva az Országos Bizottság, mely Budapesten az Országházban székel, kéri a vidéki városok hazafias kereskedőit, hogy levelezőlapon forduljanak hozzá és kérjenek bizományi eladásra és ők vállalkozzanak ezek eladására ott helyben. A tiszta jövedelem a bolgár bajtársakat gondozó Bolgár Vörös-Kereszt Egyletnek jut. A jelvények ára finoman tűzzománcozva egy korona, zománc nélküli 60 fillér. A Bizottság a jelvényeket portómentesen küldi.

— **Válasz.** Nagytiszteletű Osváth Pál egyházmegyei tanácsbíró úrnak.¹ Tanácsbíró úr! Kár volt a „Válasz“-t nem a megszokott kifejezéssel kezdeni: „Én Osváth Pál

tanácsbíró“. E bevezetéshez sokkal jobban illettek volna tanácsbíró úr, azok a személyeskedéssel telített gorombáskodások, melyeket a fejemhez, — szegény árva fejemhez — ver. „Felfüggesztett lelkész!“ szeretném megkérdezni, mi volt a felfüggesztés legbiztosabb indoka? Ime, így ír tanácsbíró úr: „Jól tudja ezt Dávid Pál s sajnos, keserűen érzi, hogy a legtöbb viszálynak, pernek, mely egyház és behivatalnokok között támad, oka: a rendetlen fizetés“. Tanácsbíró úr! Ha ezt tudta és tudja és ma mégis olyan fölényesen szól a „felfüggesztett lelkészről“, nem gondolja-e, hogy a köteles tekintély fentartásán is túl kíméletlen kevésbé szerencsés lelkész társa iránt? Ami a dolog lényegét illeti, én tanácsbíró úr indítványának a III. t.-c. 24. §-ra vonatkozó részét nem kifogásolom, tehát ennek védelmére semmi szükség sem volt, az általam kifogásolt részt az egyházmegye is elvetette. Amit tanácsbíró úr a III. t.-c. 24. §-ról elmond, azt én is nagyon szükségesnek tartom. De az indítvány mégis felesleges. A törvény az adó beszédéről intézkedik és nincs a 24. §-ban az, hogy a viszonyokhoz képest okt. 31. előtt is nem szedhető kényszereszközök alkalmazásával. A 24. §. ezt is mondja: „esetleg behajtandók“. Ez pedig kétségkívül a 21. §-hoz esatlakozva a celszerűség követelte okokat veszi figyelembe és a közigazgatási úton való „behajtást“ okt. előtt is megengedi s nem szükséges, hogy kártevőig közzadjon el az. Az nem a törvény hibája, hogy nem tartják be. Tanácsbíró úrnak igaza van, a törvény betartását az egyh. felsőbb hatóságnak ellenőrizni joga van. De tanácsbíró úr megengedjen, nekem, ez nem csak jog, hanem egyenesen kötelesség is. *Kötelesség volt eddig is, kötelesség most is:* ezt külön indítványban megokolni, erről intézkedni teljesen felesleges. De mindentől eltekintve kétségtelenül jó hatása van az indítványnak. Ezt én tőle megvonni nem akarom. Ha bánt is a hangnem, mely szinte megvetőleg szól, tanácsbíró úr, én nem tudom elfojtani a hála érzelmét tanácsbíró úr iránt azért, hogy feltárta „válaszában“ azt a lehetetlen állapotot, mely itt nálunk adózás tekintetében uralkodik. Mert amit tanácsbíró úr e tekintetben elmond, az még elenyészően esekély része a bajnak. És ha éreztem is tanácsbíró úr soraiból az epe keserűségét, mégis elégtétel számomra az, hogy céloam elértem, és sikerült egyházmegyénkben az adózás terén levő anomaliákat nyilvánosság elé vinni. Ez nem elég! Megnyugszom még abban is, hogy a törvénynek szüksége van arra a mankóra, melyet tanácsbíró úr indítványa ad neki. Lássuk, mit használ a mankó? Várom ez indítvány hatását, úgylis 1½ évi fizetésem behajthatlan. Tehát: pax nobiscum! Nekem ez ügyben nincs több mondanivalóm! A közbelépést igazán szívből: köszönöm! köszönöm! — mert ezt akartam elérni.

Dávid Pál.

¹ E válasz közreadásával a vitát befejezzük. Szerk.

— **Szent István akadémia.** E szép cím alatt országos kötelekbe egyesítették katolikus testvéreink tudomány- és művészetkedvelő főuraikat és főpapjaikat, egyházi szolgálatban álló tudósait és művészeit és ebbe a kötelekbe fogják bevonni az egyháztól elidegenedett modern, de vérbeli kath. tehetségeket is. Nagy irodalmi, nyomdai vállalataik, társadalmi egyesületeik, nagy vagyonuk és számuk mellett is szükségét érezték az erők koncentrálásának s ezzel úgyszólván befejezték azt az állammal és többi egyházakkal szemben eddig meglehetősen agresszívnek indult szervezkedést, melynek teste az egyházi és világi célokat szolgáló kath. népszövetség, lelke pedig a Szent István akadémia. Míg a vagy elernyed, vagy az imperialisztikus irányok hatása alatt álló s megalkuvó protestáns keresztyénség erősebben érzi a keresztyén közösséget és most kényelemből ellenségévé válik a haladásnak, lerakja és elhagyja a reformáció fegyvereit: addig a katolicizmus szorosán elhatárolja társadalmát, összetartja híveit és lassanként átveszi a reformáció módszerét: bibliákat árul, a néppel agitál, nyomdákat, lapvállalatokat csinál, könyveket írat, szellemi mozgalmat indít és akadémiát állít. Nem elég neki, hogy a magyar tudományos egyesületekben s a Magyar Tud. Akadémiában többségbe jutott. Az Akadémia a francia forradalom szülötte (legalább a mai tudós társaságok, mert nincs egyházi, vallási szakosztályuk), még a mi akadémiánk se ad módot arra, hogy a kath. világ egyházi kitéréségei abba mind bejuthassanak s azután a mint olvassuk, ezzel a világháborúval Magyarország a világ középpontjába kerül, a nagy király nevének nagy súlya lesz ismét s nagy hivatás vár itt minden magyarra. A magyar kath. egyház hivatása volt a szoros egyházi célok mellett a kath. vallású, de más nyelvű és nemzetiségű honpolgárokat a trón és haza iránti hűségben megtartani. Ezért bírja nagy vagyonát. Ezt a hivatást a nemzetiségekkel szemben nagy vagyon mellett se tudta kifejtetni. A műveltség és a tudomány a vagyonnal hatalmasabb tényező; reméljük, hogy ez úton működése szerencsésebb és áldásosabb leend.

— **Hősök emléke a katolikus templomban.** A debreceni Katolikus asztaltársaság gyűjtést indított egy a római katolikus templomban, a háborúban elesett hősök emlékére felállítandó emlékműre. Az összegyűlt 300 koronából egy művészi emléket alkottattak és pedig Krisztust a keresztfán jelképező emlékművet, melyet a templom baloldali első oltáránál helyeztek el. Felirata: „Az elesett hősök emlékére és a hadbavonultakért“. Az emlékművet vasárnap délután szentelte fel Gröhl Ferenc prepost-plébános nagy és ajtatos közönség jelenlétében, gyönyörű költői szárnyalású szent beszédben emlékezve meg a háborúban elesettekről s imádkozva a háborúban küzdő katonáért. Az emlékmű mellett persely van, mely a háború jótékony céljait szolgálja.

— **Lelkeszi házakhoz** ügyes varrónő ajánlkozik. Vidékre is elmegy. Cím a kiadóhivatalban.

— **Előfizetőink és hirdetőink** figyelmét felhívjuk, hogy a kiadóhivatalt érintő mindennemű levelezések, reklamációk, hirdetési díjak stb. kifejezetten *Nagy László kiadóhivatali intéző Debrecen, városi nyomda* címére küldendők.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Munkatársak: dr. Veress István, dr. Varga Zsigmond.

Pályázat.

A tiszaderzsi református egyház III-ik tanítói állására pályázatot hirdet. Fizetése: egyháztól 100 kor, államtól törvényes fizetés kiegészítés. Törvényes lakbér vagy lakás. Kötelessége: presbiteriumtól reabizandó osztályok és az ismétlődő iskolás leányok vezetése a tiszántúli kerület tanterve szerint. Ha férfi tanító választatik, kántor akadályoztatása esetén helyettesíteni, ha nő választatik meg, női kézimunkát tanítani tartozik.

Pályázhatnak okleveles férfi vagy nő tanítók.

Pályázati kérvények felszerelve december 18-ig lelkeszi hivatalhoz küldendők. Hivatal január 1-én elfogalandó.

Ref. egyháztanács.

Foncière, Pesti biztosító-intézet

Alapított 1864-ben.

Központi székhely: Budapesten, V., Sas-utca 10. sz.

Készpénzben befizetett részvénytőke	4.000.000 korona
A nyereség és díjartalékok az évi díjbevételekkel együtt mintegy	70.075.300 koronára,
az intézet összes biztosítéka tehát mintegy	74.075.300 koronára
rúgnak.	
59 évi fennállása óta kártérítések fejében fizetett az intézet:	
az elemi kárbiztosítási ágazatokban	278.818.768 kor.
az életbiztosítási ágazatokban	43.972.292 kor.
a baleset és szavatossági biztosítási ágazatokban	5.487.624 kor.
	összesen 328.278.684 koronát.

Az intézet működési tere kiterjed a következő biztosítási ágazatokra.

1. **Élet-, járadék-, kiházasítási-, katonai szolgálat-esetére való biztosítás.**
2. **Tűz-, villámcsapás- és robbanás által okozott károk elleni biztosítás.**
3. **Betöréses lopás elleni biztosítás.**
4. **A törvényes szavatosság következtében beálló kötelezettségek elleni biztosítás.**
5. **Tükörüvegekben eshető töréskárok elleni biztosítás.**
6. **Az emberi testet érhető balesetek elleni biztosítás, (utazási, élethossziglani vasúti balesetbiztosítás).**
7. **Szállítmányozási (tengeri-, szárazföldi- és légi) szállítmányozási károk elleni biztosítás.**
8. **Jégverés okozta károk elleni biztosítás.**

Olcsó díjak! Tisztán magyar intézet! Előnyös feltételek

ORGONA !!

Nagyvaradon, fő-utca 50/15.

ÚJ ORGONÁKAT

készíték a legújabb pneumatikus csőrendszer szerint, golós-ladával. Biztos működéséért meg a legnedvesebb templomban is megeskedem.

ORGONAIM az elképzelhető könnyedségu játszas-móddal bírnak és mindamellett az egyes sípok a leggyorsabb játszás mellett is precízen azonnal megszólalnak. Alvalatok továbbá

regi orgonákat átalakítás, javítás és hangolás a legutányosabb arban.

ORSZÁGH ANTAL

orgona készítő.

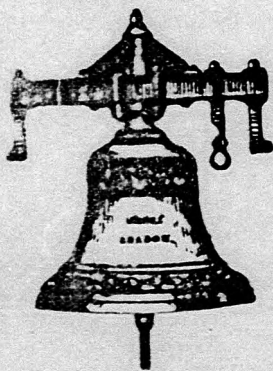
Alapítattott 1840.

Alapítattott 1840.

Hönlő Prigyes

gőzüzemre hacsakozott harang és arcföntő-je, szivattyuzvar

ARAD. RAK. CZI. H. CA. 11-28. SZÁM.

es. es kir. szabadal-
ott harangjait, melyek
mely más haranggal
ben egy azon hang elő-
3-46% súly és
ermegtakarítás eretik el.
kötő 10 hang és tartós-
agaert több évi jótállás.
Legkedvezőbb fizetési fel-
letek.

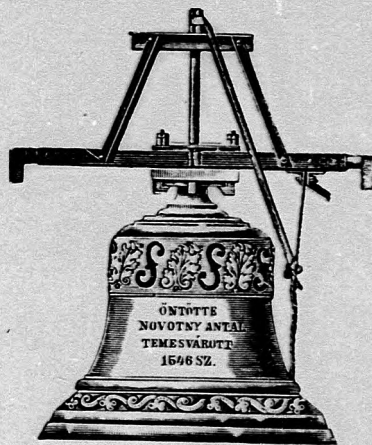
orgonázható es igen könnyen loditható vas harang főszerelések, melyekkel egy ember több harangot vezethet és tűzmentes vas-álványokkal. Regi harangoknak vas-szerelésre a katasat, avagy azoknak csekély fölülfizetes mellett új harangokkal való főszerelését.

képes árlapok es költségvetések kivanatra ingyen es bermentve küldetnek.

1890-ben a legnagyobb állami arammal kitüntette.

NOVOTNY ANTAL FIA

harangöntőde és vasharanglábgyár
Temesvár, Gyárváros.

Ajánlja magát több évi szavatolás mellett régi harangok újraöntésére, valamint új harangok és teljes harangcsoportok előre meghatározott hangok utáni elkészítésére. Különösen ajánlja saját találmánya új modern átlukasztott

harangjait

melyek felső részükön a hegedűéhez hasonló S alakú nyílásokkal vannak ellátva és azért erősebb, terjedelmesebb és mélyebb han-

guak, mint régi modoruak. Ily szerkezetű 327 kgos harang hangban egyenlő 461 kgos régi modoru haranggal. Ajánl továbbá fogatható vertvas-koronákkal, régi harangok lyet nekel való újra szerelését és vertvas-harang állványoka-

Költségvetések és képes árlapok díjmentesen szolgálhatnak - Az 1896 orsz. kiállításon milleniumi nagy-éremmel kitüntetve.

Király balzsam

Köszvény és csusz ellen.

Legújabb gyógyszer.

Ezen balzsam legújabb gyógyszer úgy belsőleg, mint külsőleg mindenféle fájdalmak ellen. Király-balzsam készítményem mint házi szer szükséges, hogy minden háznál kéznél legyen, mert úgy belsőleg, mint külsőleg kitűnő hasznos szer.

Belsőleg gyomorfájásnál gyomorgörcsnei csikarásnál, fejfájásnál azonnal hat s legjobb fájdalomcsillapító.

Külsőleg tekintélyes orvosok ajánlják köszvénynél csuznál továbbá megfűléseknél, fog és fejfájásnál pár perc alatt hat. Igen hasznos gyógyszer még szájvizhez cseppentve rossz lehellet szagtalanításra 1 üveg 2 k 65 f. 3 üveg 6 kor. 5 fill. Utánvétellel bermentve.

Magyar ember nem használ mást csak a híres

Hajdusági pedrót!!

mely legjobb bajusznövesztő és ápoló szer az összes bajuszpedrő készítmények között. Hatása gyors és biztos

Postán 3 dobozt 2 K. 15 fill. ért. 6 dobozt 3 K. 65 fill. ért. bermentve utánvétellel küld a készítő.

Grósz Nagy Ferencz

„Arany egyszerű” gyógyszer-tára a hol mindnn bel- és külföldi gyógyszerkülönlegességek eredeti árakban szerzhetők be.